

รายได้ รายจ่าย และผลตอบตอบแทนจากการลงทุน

ในบทนี้จะได้อธิบายถึง การคำนวณรายได้ และรายจ่าย ตามหลักบัญชีของระบบบัญชีมาตรฐานอุตสาหกรรมสัตว์ปีก (ไก่) ตลอดจนการคำนวณหาอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ และผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัทเอกชนที่เข้าร่วมโครงการฯ

หลักการคำนวณรายได้และรายจ่าย

เนื่องจากระบบบัญชีมาตรฐานอุตสาหกรรมสัตว์ปีก เป็นระบบบัญชีที่แตกต่างกับระบบบัญชีอุตสาหกรรมอื่น เพราะวัตถุประสงค์ งานระหว่างทำ และผลผลิตเป็นสิ่งที่มีชีวิต ซึ่งสามารถเพิ่มมูลค่าได้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการยุ่งยากมากในการคำนวณหาส่วนผสม หรือมูลค่ามาตรฐานของงานระหว่างทำในแต่ละช่วงเวลา อย่างไรก็ตาม ระบบบัญชีมาตรฐานอุตสาหกรรมสัตว์ปีก ก็เป็นไปตามหลักบัญชีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป มีสิ่งแตกต่างจากระบบบัญชีอื่นก็คือ การคำนวณรายได้ และรายจ่าย ซึ่งยึดหลักการคำนวณรายได้ และรายจ่ายตามเกณฑ์พึงรับพึงจ่าย (Accrual Basis) แต่มีหลักเกณฑ์พิเศษเพิ่มเติม ดังนี้

๑. รายจ่ายที่จ่ายในการเลี้ยงสัตว์ปีก ช่วงระยะเจริญเติบโต จะไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายประจำในช่วงเวลานั้น แต่ถือว่ารายจ่ายจำนวนนี้เป็นทรัพย์สิน และตัดจำหน่ายเป็นค่าใช้จ่าย เมื่อสัตว์ปีกเข้าสู่ช่วงระยะวางไข่ จนหมดระยะวางไข่ โดยมาจากสมมติฐานว่า รายจ่ายของสัตว์ปีก ระยะเจริญเติบโต ไม่ใช่รายจ่ายที่เกิดจอร์รณประโยชน์ทันที

^๑บัณฑิต นาคะศิริ, "ระบบบัญชีมาตรฐานอุตสาหกรรมสัตว์ปีก" วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต แผนกวิชาบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520, หน้า 24.

หรือภายในระยะเวลาสั้น แต่จะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์ในช่วงระยะว่างไขจนหมดระยะว่างไข ดังนั้น จึงถือว่ารายจ่ายจำนวนนี้เป็นสินทรัพย์ประเภทหนึ่ง หรือ อาจจะกล่าวได้ว่า ถือเป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นในช่วงระยะเจริญเติบโตเป็นรายจ่ายที่ก่อให้เกิดงานระหว่างทำ คือ ทรัพย์สินที่ตนเอง การแบ่งช่วงเวลาการเลี้ยงสัตว์ปีก เป็นช่วงเวลาเช่นนี้ ก็เพื่อความสะดวกและความสม่ำเสมอ ในการคำนวณหาผลการดำเนินงานของกิจการ เพราะถ้าไม่มีการกำหนดแบ่งช่วงเวลาเช่นนี้แล้ว เป็นการยุ่งยากที่จะหาผลการดำเนินงานของกิจการ เพราะจะต้องรอจนกว่าการเลี้ยงสัตว์ปีกหมดอายุทั้งฝูงแล้วค่อยสรุปผลการดำเนินงานแต่ละฝูง ส่วนผลการดำเนินงานของแต่ละช่วงเวลาจะไม่สามารถหาออกมาได้เลย ซึ่งจะทำให้ผลการดำเนินงานไม่สม่ำเสมอ ในช่วงเวลาใดที่การเลี้ยงสัตว์ปีกยังไม่หมดอายุทั้งฝูงก็จะไม่แสดงผลกำไรขาดทุนทั้ง ๆ ที่มีการเลี้ยงสัตว์ปีกตลอดเวลา ถ้าหากถือว่าค่าใช้จ่ายระยะเจริญเติบโตเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวดนั้นก็จะมีผลหลักความเป็นจริง

2. รายจ่ายที่จ่ายในการเลี้ยงสัตว์ปีกช่วงระยะว่างไข จะถือเป็นค่าใช้จ่ายของงวดนั้นทันที ซึ่งมาจากสมมุติฐานว่าเป็นรายจ่ายที่เกิดอรรถประโยชน์ทันที เพราะทำให้เกิดรายได้ในช่วงเวลานั้น

3. ใช้ระบบต้นทุนมาตรฐาน ซึ่งจะช่วยในการควบคุมและลดต้นทุนการผลิต โดยถือว่าต้นทุนมาตรฐานคือ ต้นทุนที่แท้จริง ผลแตกต่างระหว่างต้นทุนที่เกิดขึ้นจริงกับต้นทุนมาตรฐาน เป็นแต่เพียงสะท้อนให้เห็นผลแตกต่างจากสาเหตุต่าง ๆ เกี่ยวกับการผลิต

4. กำหนดรอบระยะเวลาบัญชี ในระบบบัญชีมาตรฐานอุตสาหกรรมสัตว์ปีกจะใช้เป็นสัปดาห์ การกำหนดมาตรฐานจะกำหนดเป็นสัปดาห์ การรายงานผลการดำเนินงานจึงต้องรายงานเป็นรอบสัปดาห์ เช่น รายงานผลการดำเนินงานรอบ 4 สัปดาห์ เป็นต้น

จากหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ระบบบัญชีมาตรฐานอุตสาหกรรมสัตว์ปีก มีหลักการบัญชีที่แตกต่างไปจากหลักการบัญชีโดยทั่วไป คือ มีการแบ่งช่วงอายุการเลี้ยงไก่เป็น 2 ช่วง คือ ระยะเจริญเติบโต และระยะว่างไข ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่

ช่วงระยะเจริญเติบโตจะถือเป็นรายจ่ายลงทุน ซึ่งจะให้ประโยชน์ในช่วงระยะวางไข่ การตัดจำหน่ายการให้ประโยชน์จะตัดจำหน่ายตามจำนวนผลผลิตมาตรฐานที่ให้แต่ละสัปดาห์ของยอดรวมผลผลิตมาตรฐานทั้งหมด

สำหรับระบบบัญชีของโครงการ เลี้ยงไก่ไข่ก็ได้ถือตามระบบบัญชีมาตรฐานอุตสาหกรรมสัตว์ปีกเช่นกัน การวัดผลการดำเนินงานในแต่ละงวดนั้น จะใช้ต้นทุนมาตรฐานเพื่อช่วยในการกำหนดมูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ไข่ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการเดียวที่จะวัดผลการดำเนินงานได้ใกล้เคียงความเป็นจริงที่สุดและยังเหมาะสมสำหรับกิจการขนาดกลางอีกด้วย

การกำหนดมูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ไข่

การกำหนดมูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ไข่โดยใช้ต้นทุนมาตรฐานสำหรับไก่ไข่ที่เลี้ยงในโครงการฯ ซึ่งเป็นไก่ไข่พันธุ์ซูเปอร์ฮาร์โก โดยปกติไก่ไข่พันธุ์ซูเปอร์ฮาร์โกจะเริ่มไข่เมื่อสัปดาห์ที่ 25 ของการเลี้ยง และจะเลี้ยงจนถึงสัปดาห์ที่ 75 ของการเลี้ยง ดังนั้นการแบ่งขั้นตอนการผลิต จึงแบ่งได้ดังนี้

ระยะเจริญเติบโต คือ ไก่ที่มีอายุตั้งแต่ 1 - 24 สัปดาห์

ระยะวางไข่ คือ ไก่ที่มีอายุตั้งแต่ 25 - 75 สัปดาห์

เนื่องจากการเลี้ยงไก่ไข่ของโครงการฯ จะนำไกรุ่นอายุ 18 สัปดาห์เข้าเลี้ยง ซึ่งมีต้นทุนต่อราคาตัวละ 54.- บาท ฉะนั้น ในการกำหนดมูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ไข่ ในที่นี้ จึงแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

1. มูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ไข่แต่ละสัปดาห์ระยะเจริญเติบโต

ไก่ไข่ระยะเจริญเติบโต ในที่นี้ ก็คือ ไก่ไข่ที่มีอายุ 19 - 24 สัปดาห์ ซึ่งมีมูลค่าในแต่ละสัปดาห์ ดังที่แสดงในตารางที่ 4.1

1 สัมภาษณ์, นายธีรวิฑู เหลืองอนันต์, เจ้าหน้าที่บริษัท ทำหน้าที่ให้คำแนะนำด้านการบัญชีและการเงิน, 12 กุมภาพันธ์ 2522.

ตารางที่ 4.1 มูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ไข่แต่ละสัปดาห์ระยะเจริญเติบโต

อายุ/สัปดาห์	แม่พันธุ์	อาหาร ¹	ค่าแรง ²	ค่าใช้จ่ายฟาร์ม ³	มูลค่าสินค้าคงคลัง ต่อ ตัว
1 18	54.-	-	-	-	54.-
19	54.-	1.689	0.050	0.344	56.083
20	54.-	2.958	0.100	0.688	57.746
21	54.-	4.812	0.150	1.032	59.994
22	54.-	6.204	0.200	1.376	61.780
23	54.-	8.058	0.250	1.720	64.028
24	54.-	10.065	0.300	2.064	66.429

1,2,3 ดูการคำนวณประกอบในหมายเหตุ 1 หมายเหตุ 2 และหมายเหตุ 3

ที่มา : แผนกบัญชี โครงการเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์

หมายเหตุ 1 (อาหาร)

อายุ/สัปดาห์	อาหาร/ก.ก./สัปดาห์	ราคาอาหาร/ก.ก.	จำนวนเงิน	จำนวนเงินสะสม
19	0.563	3.-	1.689	1.689
20	0.423	3.-	1.269	2.958
21	0.618	3.-	1.854	4.812
22	0.464	3.-	1.392	6.204
23	0.618	3.-	1.854	8.058
24	0.669	3.-	2.007	10.065

หมายเหตุ 2 (ค่าแรง)

ค่าแรงตอนาที

= $\frac{650 \text{ บาท}}{30 \text{ วัน} \times 8 \text{ ชม.} \times 60 \text{ นาที}}$

= 0.045 บาท

ภายใน 6 สัปดาห์ใช้เวลาเลี้ยงไก่ 1 ตัว

= $\frac{6 \text{ สัปดาห์} \times 7 \text{ วัน} \times 8 \text{ ชม.} \times 60 \text{ นาที}}{3,000 \text{ ตัว/คน}}$

3,000 ตัว/คน

= 6.72 นาที / ตัว / 6 สัปดาห์

ค่าแรง/6 สัปดาห์

= 6.72 × 0.045 บาท

= 0.3024 บาท

ค่าแรง/สัปดาห์

= 0.0504 บาท

หมายเหตุ 3 (ต้นทุนฟาร์ม)

ค่าเสื่อมราคา/ปี - เล้าไก่และอุปกรณ์ 247,891.-

- อาคาร 12,000.-

- รถยนต์ 15,000.-

- เครื่องตกแต่งและ

อุปกรณ์ 1,500.-

276,391.-

ค่าวัสดุสิ้นเปลืองและค่าใช้จ่ายฟาร์มอื่น ๆ /ปี

36,000.-

ค่าเบี้ยประกันภัย/ปี

44,300.-

รวม

356,691.-

ค่าใช้จ่าย/ไก่ 1 ตัว/1 สัปดาห์

= $\frac{356,691.- \text{ บาท}}{3,000 \text{ ตัว} \times 8 \text{ หลัง} \times 52 \text{ สัปดาห์}}$

= 0.286 บาท

ค้ายา (3.- บาท/ตัว/ปี)

= 0.058 บาท/สัปดาห์

ค่าใช้จ่ายฟาร์ม/ไก่ 1 ตัว/สัปดาห์

= 0.344 บาท

2. มูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ไข่แต่ละสัปดาห์ระยะวางไข่

ต้นทุนการเจริญเติบโต (ต้นทุนเมื่ออายุ 24 สัปดาห์) = 66.429 บาท

มูลค่าซากไก่ไข่ (ราคาไก่แก) = น้ำหนักไก่เมื่อหมดระยะวางไข่ $\times$ ราคาซาก

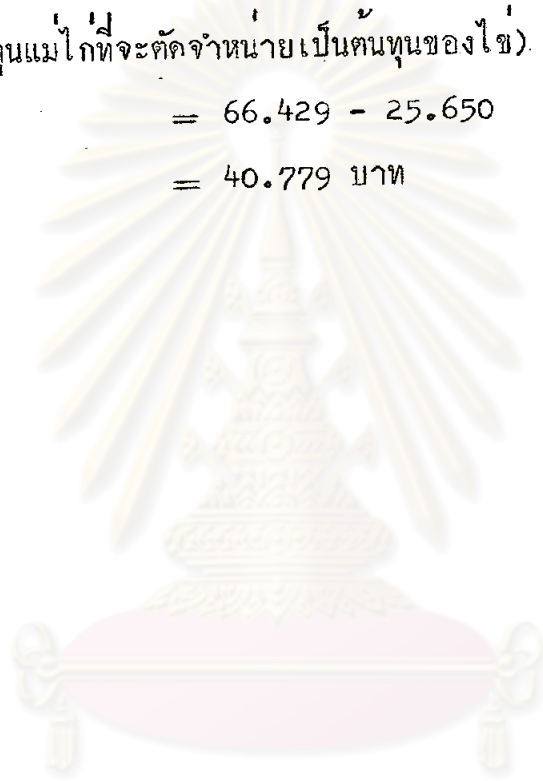
$$= 2.7 \text{ ก.ก.} \times 9.50 \text{ บาท}$$

$$= 25.650 \text{ บาท}$$

ต้นทุนการผลิต (ต้นทุนแม่ไก่ที่จะตัดจำหน่ายเป็นต้นทุนของไข่).

$$= 66.429 - 25.650$$

$$= 40.779 \text{ บาท}$$

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 มูลค่าสินค้าคงคลัง-โกไข่แต่ละสัปดาห์ระหว่างไข¹

อายุ/สัปดาห์	% ตัดจำหน่าย	มูลค่าเมื่อ 24 สัปดาห์ หัก ราคา โกงแก	มูลค่าหลังตัดจำหน่าย ตาม %	รวม ราคา โกงแก	มูลค่าสินค้าคงคลัง/ตัว
25	100	40.779	40.779	25.650	66.429
26	100		40.779		66.429
27	100		40.779		66.429
28	98		39.963		65.613
29	96		39.148		64.798
30	93		37.924		63.574
31	90		36.701		62.351
32	87		35.478		61.128
33	84		34.254		59.904
34	81		33.031		58.681
35	78		31.808		57.458
36	75		30.584		56.234
37	72		29.361		55.011
38	70		28.545		54.195
39	67		27.322		52.972
40	65		26.506		52.156
41	63		25.691		51.341

ที่มา 1) แผนกบัญชี โครงการเลี้ยงโกไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์

อายุ/สัปดาห์	% ตักจำหน่าย	มูลค่าเมื่อ 24 สัปดาห์ที่แล้ว ราคา โกแก	มูลค่าหลังตัด จำหน่าย ตาม %	บวก: ราคา โกแก	มูลค่าสินค้า คงคลัง/ตัว
42	61	40.779	24.875	25.650	50.525
43	59		24.060		49.710
44	57		23.244		28.894
45	55		22.428		48.078
46	54		22.021		47.671
47	50		20.390		46.040
48	48		19.574		45.224
49	46		18.758		44.408
50	44		17.943		43.593
51	42		17.127		42.777
52	40		16.312		41.962
53	39		15.904		41.554
54	37		15.088		40.738
55	35		14.273		39.923
56	33		13.457		39.107
57	31		12.641		38.291
58	29		11.826		37.476
59	27		11.010		36.660
60	25		10.195		35.845
61	23		9.379		35.029
62	21		8.564		34.214

อายุ/สัปดาห์	% คัดจำหน่าย	มูลค่าเมื่อ 24 สัปดาห์ที่แล้ว ราคา ไก่แก่	มูลค่าหลังตัดจำหน่าย ตาม %	บวก ราคา ไก่แก่	มูลค่าสินค้าคงคลัง/ตัว
63	19	40.779	7.748	25.650	33.398
64	17		6.932		32.582
65	14		5.709		31.359
66	12		4.893		30.543
67	10		4.078		29.728
68	8		3.262		28.912
69	6		2.447		28.097
70	4		1.631		27.281
71	2		0.816		26.466
72	0		0		25.650
73	0		0		25.650
74	0		0		25.650
75	0		0		25.650

ในการใช้ต้นทุนมาตรฐานกำหนดมูลค่าสินค้าคงคลังไก่ไข่ที่แสดงในข้างต้นนี้ อาจจะต้องมีการแก้ไข ถ้าหากราคาอาหารไก่เปลี่ยนแปลงไปมากกว่า 10 % หรือต้นทุนแม่ไก่ที่ซื้อมาราคาเปลี่ยนแปลง เป็นต้น และสำหรับกิจการที่เพิ่งเริ่มดำเนินการก็อาจจะต้องแก้ไขต้นทุนมาตรฐานที่ใช้ เพื่อให้มูลค่าสินค้าคงคลังที่กำหนดขึ้นตามมาตรฐานใกล้เคียงกับมูลค่าสินค้าคงคลังที่แท้จริง

การคำนวณต้นทุนการผลิตไข่ไก่

ต้นทุนการผลิตไข่ไก่ จะประกอบด้วยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ค่าพันธุ์ไก่ คือ ต้นทุนแม่ไก่ที่จะคัดจำหน่ายเป็นต้นทุนของไข่ ซึ่งเท่ากับผลต่างของต้นทุนการเจริญเติบโตของไก่ไข่ (ต้นทุนเมื่ออายุ 24 สัปดาห์) กับ มูลค่าซากของไก่ไข่ (ราคาไก่แก)

2. ค่าอาหารไก่ ซึ่งเป็นต้นทุนรายการสำคัญที่สุด คือ ประมาณ 60 % ของต้นทุนผลิตทั้งหมด สำหรับอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่ในโครงการฯ ใช้อาหารสำเร็จรูปของบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อุตสาหกรรม จำกัด

3. ค่าแรงงาน ได้แก่ค่าแรงพนักงานเลี้ยงไก่ ซึ่งใช้คนเลี้ยงไก่ 1 คนต่อ 1 เล้า เลี้ยงไก่จำนวน 3,000 ตัว

4. ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ประจำ การคิดค่าเสื่อมราคาจะใช้วิธีเส้นตรง ดังนี้

ค่าเสื่อมราคา - อาคาร	อัตรา	10 %	ต่อปี
- โรงเรือนเล้าไก่	"	10 %	ต่อปี
- อุปกรณ์เล้าไก่	"	20 %	ต่อปี
- รถยนต์	"	20 %	ต่อปี
- เครื่องจักรและอุปกรณ์	"	20 %	ต่อปี
- เครื่องตกแต่งและอุปกรณ์	"	20 %	ต่อปี

5. ค่าใช้จ่ายฟาร์มและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่ายาและวัคซีน ค่ารักษาซ่อมแซม ค่าขนส่ง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถ ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าเบี้ยประกันภัย ค่าไฟฟ้ากำลัง และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด เป็นต้น

การคำนวณต้นทุนการผลิตไข่ไก่ต่อ 1 ฟอง ตามมาตรฐาน จะคำนวณได้ ดังนี้	
ไก่รุ่นอายุ 18 สัปดาห์	54.-
ค่าอาหาร 19-24 สัปดาห์ (3.355 ก.ก. X 3.- บาท)	10.065
ค่าแรงงาน (6 สัปดาห์ X 0.050 บาท)	0.300
ค่าใช้จ่ายฟาร์ม (6 สัปดาห์ X 0.344 บาท)	<u>2.064</u>
ต้นทุนไก่เมื่ออายุ 24 สัปดาห์	66.429
หัก ราคาไก่แก่ (2.7 ก.ก. X 9.50 บาท)	(25.650)
ต้นทุนแม่ไก่ที่จะคิดเป็นต้นทุนไข่	40.779
ค่าอาหาร 25-75 สัปดาห์ (39.03 ก.ก. X 3.- บาท)	117.090
ค่าแรงงาน (0.050 บาท X 51 สัปดาห์)	2.550
ค่าใช้จ่ายฟาร์ม (0.344 บาท X 51 สัปดาห์)	<u>17.544</u>
รวม ต้นทุนแม่ไก่ 1 ตัว	<u>117.963</u>
จำนวนไข่ไก่ที่ได้จากแม่ไก่ 1 ตัวตามมาตรฐาน	21.7 โหล
ต้นทุนไข่ไก่ 1 ฟอง	0.68 บาท

ต้นทุนการผลิตไข่ไก่ที่คำนวณตามมาตรฐานซึ่งแสดงข้างต้นนี้ ไม่ใช่ต้นทุนที่จะนำไปบันทึกในบัญชี เนื่องจากระบบบัญชีของโครงการฯ จะบันทึกตามต้นทุนที่เกิดขึ้นจริง ดังนั้นในการคำนวณต้นทุนการผลิตไข่ไก่ในแต่ละงวด จะใช้วิธีการรวมค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมดในระหว่างงวดตามที่บันทึกไว้ในบัญชี รวมกับต้นทุนแม่ไก่ที่ตัดจำหน่ายสำหรับงวดนั้นโดยคิดตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ดังที่แสดงในตารางที่ 4.2 ต้นทุนการผลิตไข่ไก่ในแต่ละงวดของโครงการฯ จะปรากฏในงบกำไรขาดทุนจากการขายไข่ ซึ่งได้นำมาแสดงในหน้า 77 เป็นต้นทุนการผลิตของเดือนมกราคม 2521

จากตารางที่ 4.3 จะเห็นได้ว่าเป็นการรวบรวมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการผลิตไข่ไก่ทั้งหมดในระหว่างเดือน มกราคม 2521 ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะต้องแบ่งแยกออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหนึ่งถือเป็นรายจ่ายลงทุน และอีกส่วนหนึ่งถือเป็นค่าใช้จ่ายประจำ

ตารางที่ 4.3 ต้นทุนการผลิตไข่ไก่ของเดือน มกราคม 2521

รายการ	จำนวนเงิน
1. เงินเคื่อน	12,550.-
2. ค่าสวัสดิการพนักงาน	910.-
3. อาหารไก่ไข่ไป	168,581.25
4. ยาไก่ไข่ไป	1,000.-
5. วัสดุสิ้นเปลืองไข่ไป	136.-
6. ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถ	2,924.-
7. ค่าขนส่ง	10,899.-
8. ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์	423.-
9. ค่าเบี้ยประกันภัย	538.80
10. ค่าไฟฟ้ากำลัง	11,684.50
11. ค่าเสื่อมราคา-อาคาร	102.94
12. " -โรงเรือนเล้าไก่	2,811.20
13. " -อุปกรณ์เล้าไก่	4,039.30
14. " -รถยนต์และพาหนะขนส่ง	2,964.99
15. " -เครื่องตกแต่งและอุปกรณ์สำนักงาน	210.08
16. วัสดุไก่แม่พันธุ์	162,000.-
17. รายได้จากการขายไก่แกและไก่คักทิ้ง	(10,044.50)
18. รายได้อื่น ๆ	(6,140.50)
19. (เพิ่มขึ้น) ลดลง สินค้าคงคลัง - ไก่	(100,130.75)
20. (เพิ่มขึ้น) ลดลง สินค้าคงคลัง - ไข่	(20,232.72)
ต้นทุนไข่ไก่ที่ขาย	<u>235,163.59</u>
จำนวนไข่ไก่ที่ขาย	263,633 ฟอง
ต้นทุนไข่ไก่ที่ขายต่อฟอง	0.892 บาท

ที่มา : แผนกบัญชี โครงการเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์

งวด ทั้งนี้เพราะว่า ในการเข้าไก่แต่ละเล้านั้นไม่พร้อมกัน ดังนั้น ค่าใช้จ่ายซึ่งจ่ายไป ในการเลี้ยงไก่ที่อยู่ในระยะเจริญเติบโต (ไก่ที่มีอายุระหว่าง 19-24 สัปดาห์) ก็ต้องถือว่าเป็นรายจ่ายลงทุนคือนำไปเพิ่มเป็นมูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ สำหรับเดือนมกราคม 2521 จะเห็นได้ว่า มีการนำไก่รุ่นเข้าเลี้ยงอีก 1 ชุด 3,000 ตัว (ดูจากรายการที่ 16 ของตารางที่ 4.3) จำนวนเงิน 162,000 บาท ซึ่งรายการนี้จะนำมารวมเข้าเป็นรายจ่าย ในระหว่างเดือนที่มีการซื้อคัว แต่อย่างไรก็ตาม ในวันสิ้นงวด จำนวนนี้ก็จะถูกตรวจนับ และกำหนดมูลค่าขึ้นตามมาตรฐานเป็นสินค้าคงคลัง-ไก่อนำมาปรับต้นทุนการผลิตอีกทีหนึ่งใน รายการที่ 19

การคำนวณรายการที่ 19 ซึ่งปรากฏในตารางที่ 4.3 นั้น เป็นผลต่างของ มูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ในวันต้นงวด กับมูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ในวันสิ้นงวด สำหรับมูลค่า สินค้าคงคลัง-ไก่อันจะคำนวณหาโดยใช้ต้นทุนมาตรฐานที่กำหนดขึ้นเข้าช่วย หากมูลค่าสินค้า คงคลัง-ไก่ที่คำนวณได้ในวันสิ้นงวด มากกว่า มูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่เมื่อต้นงวด ผลต่าง ที่ได้ก็จะนำมาลดต้นทุนการผลิตในงวดนั้น ดังที่ปรากฏในตารางที่ 4.3 ในทางตรงกันข้าม ถ้าหากมูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ในวันต้นงวดมากกว่า มูลค่าสินค้าคงคลัง-ไก่ในวันต้นงวด ผล ต่างที่ได้ก็จะนำมาเพิ่มต้นทุนการผลิตในงวดนั้น

เมื่อสรุปแล้ว ถ้าหากเรานำรายการที่ 16 รายการที่ 17 และรายการที่ 19 รวมเข้าด้วยกัน ก็จะได้เป็น ต้นทุนแม่ไก่ที่ตัดจำหน่ายเป็นต้นทุนการผลิตไข่ในระหว่างงวด นั้นเอง

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนแม่ไก่ที่ตัดจำหน่ายในเดือนมกราคม 2521} &= (162,000 - 10,044.50 \\ &\quad - 100,130.75) \end{aligned}$$

$$= 51,824.75 \text{ บาท}$$

สำหรับรายการที่ 18 รายได้อื่น ๆ ได้แก่ รายได้จากการขายมูลไก่ รายได้ จากการขายดูงอาหารไก่ เป็นต้น จะนำมาลดต้นทุนการผลิตในระหว่างงวดที่เกิดรายได้นั้น

ฉะนั้น ถ้าหากรวมรายการที่ 1 ถึง รายการที่ 19 ก็จะได้ ต้นทุนการผลิตไซโก ในระหว่างเดือนมกราคม แต่ในงบต้นทุนการผลิตนี้ จะเห็นว่า ให้นำรายการที่ 20 ซึ่งเป็นรายการปรับ สิ้นค้าคงคลัง-ไซ โดยวิธีเดียวกับการหาสินค้าคงคลัง-โก ดังนั้นยอดรวมสุทธิที่ปรากฏก็จะเป็น ต้นทุนไซโกที่ขายในเดือนมกราคม 2521

รายได้ รายจ่ายและกำไรสุทธิระหว่าง พ.ศ.2520-2521

รายได้ ได้แก่ รายได้จากการขายไซ และรายได้เบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

รายได้จากการขายไซ จะขึ้นอยู่กับ ปริมาณการผลิตและราคาขาย ตามแผนการผลิตที่ได้กำหนดไว้ เมื่อโครงการฯ นำไซเข้าเลี้ยงตามจำนวนที่กำหนด 24,000 ตัว จะสามารถผลิตไซได้วันละประมาณ 13,000 ฟองเศษ ซึ่งปรากฏว่าในปัจจุบัน ไซโกที่ผลิตได้ตามเป้าหมายนี้ยังไม่พอจำหน่าย ส่วนราคาขายของไซโกจะกำหนดราคาตามที่คิด ขนาดไว้คงที่ใดกล่าวไว้ในบทก่อนแล้ว อย่างไรก็ตาม ระดับราคาขายของไซโกในท้องตลาดโดยทั่วไป มักจะมีการขึ้นลงตามฤดูกาล กล่าวคือ ในระหว่างปลายปีในช่วงที่มีเทศกาล งานตรุษ งานปีใหม่ ราคาไซมักจะสูงขึ้น เพราะปริมาณความต้องการไซโกในท้องตลาดสูงขึ้น ส่วนในระหว่างเดือนเมษายน-กรกฎาคม ราคาขายจะลดลง

ระดับราคาขายโดยเฉลี่ยต่อไซโก 100 ฟองของโครงการฯ ระดับราคาขายส่ง โดยเฉลี่ยต่อไซโก 100 ฟองของ อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ระหว่างปี 2520-2521 ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.4

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.4 ราคาขายโดยเฉลี่ยต่อไร่ไร่ 100 ไร่ ระหว่าง พ.ศ.
2520 - 2521

เดือน	ราคาขายไร่ไร่ของกลุ่ม เกษตรกรรา ¹		ราคาขายส่งไร่ไร่ใน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ ²	
	2520	2521	2520	2521
มกราคม	-	102.20	125.-	112.-
กุมภาพันธ์	-	99.-	115.-	112.-
มีนาคม	-	97.90	110.-	112.-
เมษายน	-	98.-	110.-	112.-
พฤษภาคม	-	97.60	104.75	112.-
มิถุนายน	-	98.40	97.50	112.-
กรกฎาคม	-	97.50	96.25	112.-
สิงหาคม	-	104.-	105.-	113.50
กันยายน	-	106.90	112.-	118.75
ตุลาคม	107.40	110.20	112.-	124.38
พฤศจิกายน	108.30	111.90	112.-	125.-
ธันวาคม	105.50	113.60	112.-	120.-

ที่มา : 1) งบการเงินโครงการเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์
2) กองระคับราคา กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

รายจ่าย ได้แก่ รายจ่ายในการดำเนินงาน และรายจ่ายอื่น ๆ

รายจ่ายในการดำเนินงาน คือ ต้นทุนสินค้าที่ขายซึ่งได้กล่าวมาแล้ว และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน จะแบ่งออกเป็น ค่าใช้จ่ายในการขายและค่าใช้จ่ายในการบริหาร สำหรับรายละเอียดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าแรง เงินเดือน ค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับรถ ค่าไปรษณีย์-โทรเลข ค่าเครื่องเขียนแบบพิมพ์ ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าขนส่ง ค่าเบี้ยประกันภัย ค่าโฆษณา ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด หนี้สูญ และค่าเสื่อมราคา เป็นต้น

รายจ่ายอื่น ๆ ที่สำคัญก็คือ รายจ่ายทางการเงิน คือดอกเบี้ยจ่าย สำหรับเงินกู้ยืมที่นำมาลงทุนในโครงการฯ จะต้องเสียดอกเบี้ย อัตราร้อยละ 9 ต่อปี มีกำหนดชำระ 3 เดือนครั้ง จักว่าเป็นรายจ่ายประจำของกิจการรายการหนึ่ง สำหรับปี พ.ศ. 2521 ดอกเบี้ยจ่ายมีอัตราร้อยละ 4.07 ของรายได้

รายได้ รายจ่าย และกำไรสุทธิ ของโครงการฯ สำหรับ พ.ศ. 2520 และ 2521 ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.5

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.5 รายได้ รายจ่าย และกำไรสุทธิ สำหรับ พ.ศ. 2520 และ 2521

	2520		2521	
	จำนวนเงิน	%	จำนวนเงิน	%
ขายสุทธิ	434,689.15	100.00	4,824,336.66	100.00
หัก ต้นทุนสินค้าที่ขาย	(259,272.63)	(59.65)	(3,687,881.79)	(76.48)
กำไร (ขาดทุน) เบื้องต้น	175,416.52	40.35	1,136,454.87	23.52
หัก ค่าใช้จ่ายในการขาย	(17,072.-)	(3.93)	(237,028.16)	(4.91)
ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	(24,446.75)	(5.62)	(122,067.17)	(2.53)
กำไร (ขาดทุน) ก่อนหัก รายการอื่น ๆ	133,897.77	30.80	777,363.54	16.08
บวก รายได้อื่น ๆ	-	-	14,532.15	0.31
หัก ดอกเบี้ยจ่าย	(19,183.84)	(4.56)	(196,685.34)	(4.07)
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	<u>114,083.93</u>	<u>26.24</u>	<u>595,210.35</u>	<u>12.52</u>

หมายเหตุ ปี พ.ศ.2520 เป็นผลการดำเนินงานตั้งแต่เดือน ตุลาคม - ธันวาคม สำหรับ

ปี พ.ศ. 2521 ตั้งแต่เดือน มกราคม - ธันวาคม

ที่มา : งบการเงินโครงการเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 4.5 จะเห็นได้ว่า ในปี พ.ศ. 2521 กำไรสุทธิเท่ากับอัตราร้อยละ 12.32 ในขณะที่พ.ศ. 2520 กำไรสุทธิเท่ากับอัตราร้อยละ 26.24 ของยอดขายสุทธิ ทั้งนี้เนื่องจาก ต้นทุนสินค้าที่ขายของปี พ.ศ. 2521 สูงถึง อัตราร้อยละ 76.48 ของยอดขาย การที่ต้นทุนสินค้าที่ขายมีอัตราสูงเช่นนี้ เป็นเพราะว่าอาหารไก่ซึ่งเป็นต้นทุนการผลิตรายการที่สำคัญมีราคาสูงขึ้นมาก จากการวิเคราะห์บัญชีอาหารไก่ตั้งแต่เดือน ตุลาคม 2520 - ธันวาคม 2521 ปรากฏดังนี้

อาหารไก่ไข่ เบอร์ 624 ไข่เลี้ยงหลังจาก 22 สัปดาห์

ราคาซื้อระหว่างตุลาคม 2520 - มิถุนายน 2521	กิโลกรัมละ	3.-	บาท
กรกฎาคม - พฤศจิกายน 2521	"	3.71	บาท
พฤศจิกายน - ธันวาคม 2521	"	3.45	บาท

อาหารไก่รุ่น เบอร์ 622 ไข่เลี้ยงจาก 19 - 22 สัปดาห์

ราคาซื้อระหว่างตุลาคม 2520 - มิถุนายน 2521	กิโลกรัมละ	3.345	บาท
กรกฎาคม - สิงหาคม 2521	"	3.71	บาท
กันยายน - ธันวาคม 2521	"	3.24	บาท

เปลือกหอยปูน

ราคาซื้อระหว่าง ตุลาคม 2520 - มีนาคม 2521	กิโลกรัมละ	0.80	บาท
เมษายน - พฤศจิกายน 2521	"	1.-	บาท
ธันวาคม 2521		1.10	บาท

ผลจากการที่ราคาอาหารไก่เพิ่มสูงขึ้นเช่นนี้ ทำให้ต้นทุนการผลิตไข่ไก่ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนค่าอาหารประมาณ 64 % ของต้นทุนรวมได้เพิ่มขึ้นดังที่ปรากฏข้างต้น สำหรับอาหารไก่ไข่ที่ใช้ในการเลี้ยงไก่มากได้แก่ อาหารเบอร์ 624 จะเห็นได้ว่า ราคัที่เพิ่มขึ้นนั้น ได้เพิ่มในอัตราที่สูงถึงร้อยละประมาณ 24 % ของราคาเดิม (จาก 3.- เป็น 3.71) แต่ในเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2521 ราคัอาหารไก่ลดราคาจางเป็น กิโลกรัมละ 3.45 บาท การลดราคาครั้งนี้ เจ้าหน้าที่ของบริษัท ฯ กล่าวว่า เป็น

ราคาพิเศษที่ทางบริษัทฯ ใ้ลดให้โครงการฯ โดยเฉพาะ¹ เพื่อลดต้นทุนการผลิตไข่ไก่ลง
 นอกจากนี้ การที่ต้นทุนสินค้าที่ขายในปี พ.ศ. 2520 มีมีอัตราค่อนข้างต่ำนั้น
 เนื่องจากต้นทุนแม่ไก่จำนวนที่ได้รับพระราชทานประมาณ 3,000 ตัว มิได้คิดเข้าเป็นต้นทุน
 การผลิตไข่ในเดือน ตุลาคม 2520 ด้วย ในขณะที่ผลผลิตของแม่ไก่จำนวนนี้รวมเข้าเป็น
 รายได้ในงวดนี้ด้วย ดังนั้นกำไรในปี 2520 จึงสูงเกินความจริงไปด้วย

ผลตอบแทนจากการลงทุนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ฯ

การคำนวณหาผลตอบแทนจากการลงทุนของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ฯ ในที่นี้ จะ
 หมายถึงการคำนวณหาผลตอบแทนจากการลงทุนในโครงการเลี้ยงไก่เท่านั้น ไม่รวมถึง
 ผลตอบแทนจากการลงทุนในการประกอบธุรกิจอื่น ๆ ของกลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ฯ ด้วย

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาผลตอบแทนจากเงินลงทุน คือ

$$\text{ผลตอบแทนจากเงินลงทุน (Return on Investment)} = \frac{\text{กำไรสุทธิ (Net Profit)}}{\text{เงินลงทุน (Investment)}} \times 100$$

การคำนวณหาผลตอบแทนจากการลงทุนในโครงการเลี้ยงไก่ ก็คือ การ
 พิจารณาถึงผลกำไรที่กลุ่มเกษตรกรจะได้รับเปรียบเทียบกับเงินลงทุนที่กลุ่มเกษตรกรได้นำมาลง
 ทุนในโครงการเลี้ยงไก่ ซึ่งเงินลงทุน ในที่นี้ ได้แก่ เงินทุนที่กลุ่มเกษตรกรได้กู้ยืม
 จากธนาคารมาเพื่อลงทุนในสินทรัพย์หมุนเวียนและสินทรัพย์ประจำ ดังนั้นในการคำนวณ
 จึงใช้ยอดสินทรัพย์รวม (Total Assets) และยอดสินทรัพย์รวมนี้จะเป็นยอดรวมภาย
 หลังหักสำรองหนี้สูญและค่าเสื่อมราคาแล้ว สำหรับกำไรสุทธิที่จะนำมาคำนวณนั้น จะใช้
 กำไรสุทธิจากการดำเนินงานหรือกำไรสุทธิก่อนหักรายการอื่น ๆ และกำไรสุทธิภายหลัง

¹ สัมภาษณ์, มন্ত্রী กนกพิชญ์ไกร, 16 กุมภาพันธ์ 2522

หักดอกเบี้ยจ่ายแล้ว (ในที่นี้มิได้นำภาษีเข้ามาพิจารณา เพราะว่ากลุ่มเกษตรกรได้รับยกเว้นภาษีเงินได้) ฉะนั้น การคำนวณอัตราผลตอบแทนจะได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

$$1. \text{ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

$$2. \text{ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} = \frac{\text{กำไรสุทธิภายหลังหักดอกเบี้ยจ่าย}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

อัตราผลตอบแทนที่คำนวณได้ในกรณีที่ 1 จะแสดงถึงผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุนทั้งสิ้น ซึ่งผู้ลงทุนจะใช้เพื่อพิจารณาว่าผลตอบแทนที่ได้รับเพียงพอหรือไม่ เช่น ถ้าเปรียบเทียบกัน 2 กิจกรรม และปรากฏว่ากำไรสุทธิเท่ากัน กิจกรรมที่ใช้สินทรัพย์รวมหรือเงินลงทุนน้อยกว่าย่อมแสดงว่าเป็นกิจกรรมที่มีสมรรถภาพในการหากำไรดีกว่า เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหนี้ ที่จะดูว่า กิจกรรมจะมีรายได้เพียงพอจะจ่ายดอกเบี้ยและเงินต้นคืนได้หรือไม่ ส่วนอัตราผลตอบแทนที่คำนวณได้ในกรณีที่ 2 นั้น จะแสดงถึงผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุนเช่นกัน ทั้งนี้เพราะว่าในกรณีนี้ เงินลงทุนในกิจกรรมนี้ กลุ่มเกษตรกรกู้ยืมมาลงทุนทั้งสิ้น ส่วนเงินทุนจากผู้ถือหุ้นหรือสมาชิกกลุ่มเกษตรกรฯ นั้นมิได้นำมาใช้ในการดำเนินงานของโครงการเลี้ยงไก่ไข่ด้วย

การคำนวณอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนจากงบการเงินของโครงการเลี้ยงไก่ไข่

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่แสดงในตารางที่ 4.6 ได้จากการคำนวณตามตัวเลขกำไรสุทธิและสินทรัพย์รวมที่ปรากฏในงบการเงินของโครงการเลี้ยงไก่ไข่ โดยที่โครงการเลี้ยงไก่ไข่นี้เพิ่งเริ่มดำเนินการใน พ.ศ. 2520 ผลการดำเนินงานจึงมีระยะเวลาเพียง 3 เดือน คือ ตั้งแต่ 1 ตุลาคม ถึง 31 ธันวาคม 2520 และตามแผนการผลิตของโครงการที่กำหนดไว้ คือ จะเลี้ยงไก่ ไข่จำนวน 24,000 ตัว โดยแบ่งเลี้ยงเป็น 8 เล้า และการก่อสร้างโรงเรือนแล้วไก่จะดำเนินการเพิ่มทีละหลัง ดังนั้น การคำนวณหาอัตราผลตอบแทนใน พ.ศ. 2521 จึงแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ในระหว่างเดือนมกราคม ถึง

มิถุนายน 2521 ยังอยู่ในระหว่างการก่อสร้างโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ส่วนในระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2521 จะเป็นช่วงที่การดำเนินงานของโครงการครบตามแผนการผลิตที่กำหนดไว้

อนึ่ง ยอดสินทรัพย์รวมที่นำมาคำนวณ จะเป็นยอดสินทรัพย์เฉพาะส่วนที่ใช้ในการดำเนินงาน และก่อให้เกิดประโยชน์ในงวดนั้น ส่วนสินทรัพย์ที่ก่อสร้างเสร็จแล้วแต่ยังมิได้ใช้ประโยชน์ จะไม่รวมอยู่ในยอดสินทรัพย์ที่นำมาคำนวณด้วย เช่น โรงเรือนเล้าไก่ที่สร้างเสร็จแต่ยังมีโคนำไก่เข้าเลี้ยง เป็นต้น

ตารางที่ 4.6 การคำนวณผลตอบแทนจากการลงทุนของปี พ.ศ. 2520-2521

ระยะเวลา	กำไรสุทธิ ¹ จากการ ดำเนินงาน	กำไรสุทธิ ² หลังจากหัก ดอกเบี้ย	สินทรัพย์รวม ³	อัตราผลตอบแทนจากการ ลงทุน	
				กรณี 1	กรณี 2
ตค.-ธค.20	133,897.77	114,083.93	1,941,841.20	6.89	5.87
มค.-มิย.21	349,508.36	247,975.91	2,965,461.51	11.78	8.36
กค.-ธค.21	427,855.18	347,234.44	3,153,471.16	13.57	11.01

ที่มา : 1), 2) จากงบการเงินโครงการเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์
3) คู่มือหมายเหตุ การคำนวณยอดสินทรัพย์รวม

หมายเหตุ การคำนวณยอดสินทรัพย์รวม

ตุลาคม-ธันวาคม 2520 จากงบการเงินโครงการฯ วันที่ 31 ธันวาคม 2520

ยอดสินทรัพย์รวมสุทธิ	2,258,693.82	บาท
หัก งานระหว่างก่อสร้าง	<u>316,852.62</u>	บาท
คงเหลือ	<u>1,941,841.20</u>	บาท

มกราคม - มิถุนายน 2521 จากงบการเงินโครงการฯ วันที่ 24 มิถุนายน 2521

ยอดสินทรัพย์สุทธิ	3,061,071.57	บาท
หัก งานระหว่างก่อสร้าง	<u>95,610.06</u>	บาท
คงเหลือ	<u><u>2,965,461.51</u></u>	บาท

จากตารางที่ 4.6 จะเห็นได้ว่า อัตราผลตอบแทนที่คำนวณได้นั้นไม่สามารถจะนำมาเปรียบเทียบกันได้ ทั้งนี้เนื่องจากเหตุผลที่กล่าวไว้ข้างต้น และจากการสำรวจพบว่า ในช่วงระหว่าง ตุลาคม 2520 - มิถุนายน 2521 อยู่ในระยะของการก่อสร้าง การเลี้ยงไก่ยังไม่ครบตามกำหนดของโครงการฯ ดังนั้นการคำนวณอัตราผลตอบแทนในปี พ.ศ. 2521 ผู้วิจัยจึงแบ่งไว้เป็น 2 ช่วง เพื่อแสดงให้เห็นถึงผลตอบแทนจากการลงทุนในโครงการฯ เมื่อคำนวณครบตามเป้าหมายที่กำหนดคือ การเลี้ยงไก่ จำนวน 24,000 ตัว ในระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม 2521

สำหรับอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในปี พ.ศ. 2520 ซึ่งมีระยะเวลาเพียง 3 เดือน คือ ต.ค. - ธ.ค. นั้นจะได้อัตราผลตอบแทนในกรณีที่ 1 เป็น 6.89 % แสดงว่าธุรกิจสามารถทำกำไรได้ 6.89 บาท จากการลงทุนในสินทรัพย์ 100 บาท อัตราที่ได้ต่ำกว่าเปรียบเทียบกับค่าของทุน (Cost of Capital) ซึ่งในกรณีนี้ก็คือ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคาร 9 % ต่อปี ซึ่งเท่ากับ 2.25 % ต่อสามเดือน ก็จะได้เห็นว่าธุรกิจสามารถทำกำไรได้สูงกว่าค่าของทุนหรือธุรกิจสามารถทำกำไรได้เพียงพอที่จะชำระดอกเบี้ยจ่าย และภายหลังจากชำระดอกเบี้ยแล้ว อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนจะเป็น 5.87 % ดังที่คำนวณตามกรณีที่ 2

ส่วนอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในปี พ.ศ. 2521 ช่วงแรก ระหว่างเดือนมกราคม-มิถุนายน อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่คำนวณได้ตามกรณีที่ 1 และกรณีที่ 2 จะเป็น 11.78 % และ 8.36 % ตามลำดับ ในช่วงหลัง ระหว่างเดือน กรกฎาคม-ธันวาคม นั้น อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน ในกรณีที่ 1 และกรณีที่ 2 เป็น 13.57 % และ

11.01 % ตามลำดับ อัตรานี้จะแสดงให้เห็นว่า เมื่อการดำเนินงานเป็นไปตามแผนงานที่วางไว้แล้ว ธุรกิจสามารถทำกำไรได้ 13.57 % จากการลงทุนในสินทรัพย์ 100 บาท ในระยะเวลา 6 เดือน และภายหลังจากที่ได้ชำระดอกเบี้ยเงินกู้ ธุรกิจยังคงมีกำไร 11.01 บาท ต่อการลงทุน 100 บาท ในระยะเวลา 6 เดือน จึงอาจกล่าวได้ว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนในธุรกิจเลี้ยงไก่เป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง ถ้าหากเทียบกับค่าของทุนหรืออัตราคอกเบี้ยเงินกู้ที่ธุรกิจต้องจ่าย นอกจากนี้ธุรกิจยังสามารถชำระคืนเงินกู้ได้อีกด้วย ดังจะเห็นได้ว่า อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่คำนวณจากกำไรสุทธิภายหลังจากหักดอกเบี้ยจ่ายแล้ว เท่ากับ 11.01 % ต่อ 6 เดือน หรือประมาณ 22.02 % ต่อปี

การคำนวณอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนข้างต้น นับได้ว่าเป็นประโยชน์ต่อเจ้าของธุรกิจและผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหนี้และธนาคารซึ่งให้สินเชื่อแก่กลุ่มเกษตรกรฯ เพื่อความมั่นใจว่า ธุรกิจจะสามารถทำกำไรได้เพียงพอที่จะชำระดอกเบี้ย และชำระคืนเงินต้นได้ และยังเป็นประโยชน์สำหรับบุคคลภายนอกที่สนใจในการลงทุนธุรกิจเช่นนี้ อาจจะใช้เพื่อประกอบการตัดสินใจในการลงทุน กล่าวคือ ผู้ตัดสินใจลงทุนจะทราบว่าจะผลตอบแทนจากการลงทุนในธุรกิจเลี้ยงไก่เมื่อเปรียบเทียบกับการลงทุนในธุรกิจประเภทเดียวกันหรือแตกต่างกันแล้วจะเป็นอย่างไร ไม่ว่าเงินทุนจะเท่ากันหรือต่างกันก็ได้

การที่อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในโครงการเลี้ยงไก่ที่คำนวณไว้ตามที่ปรากฏในตารางที่ 4.6 นั้น เป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง เนื่องจากสาเหตุดังนี้

1. โครงการเลี้ยงไก่ของกลุ่มเกษตรกรฯ เป็นโครงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานทั้งทางราชการและบริษัทเอกชน ซึ่งความช่วยเหลือดังกล่าวมีส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานโครงการประสบความสำเร็จ
2. เจ้าหน้าที่ผู้บริหารงานซึ่งบริษัทได้จัดส่งมาประจำโครงการฯ มีความชำนาญและประสบการณ์ในงานด้านนี้มาก่อน และค่าใช้จ่ายสำหรับเจ้าหน้าที่ดังกล่าวประมาณเดือนละ 30,000 บาท เป็นภาระของบริษัท โครงการฯ ไม่ต้องรับภาระนี้

3. ที่ดินซึ่งเป็นที่ตั้งฟาร์มเลี้ยงไก่ของโครงการนี้ มิได้มีการเสียค่าเช่าหรือค่าใช้จายอื่น ๆ ในกรณีนี้ถ้าหากต้องลงทุนซื้อที่ดินหรือจ่ายค่าเช่าที่ดิน เงินลงทุนในโครงการฯ หรือค่าใช้จายของโครงการย่อมจะสูงขึ้นเป็นอันมาก

นอกจากนี้ กลุ่มเกษตรกรฯ ยังได้รับการสนับสนุนในค่านสินเชื่อจากธนาคารโดยเสียดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าคือ เพียงร้อยละ 9 ต่อปี และตามความเห็นของผู้วิจัย เกี่ยวกับค่าแรงและเงินเดือนที่จ่ายสำหรับเกษตรกรที่ทำงานในโครงการก็เป็นอัตราที่ต่ำกว่าปกติ (พนักงานเลี้ยงไก่ เดือนละ 400 บาท เป็นต้น) ในขณะที่อัตราค่าจ้างท้องถิ่นในเวลาเดียวกันเดือนละ 600 บาท

ดังนั้นเพื่อให้อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในโครงการเลี้ยงไก่ไข่ เป็นประโยชน์สำหรับเอกชนหรือบุคคลภายนอกที่สนใจในการลงทุนเลี้ยงไก่ไข่ ใช้ในการพิจารณาตัดสินใจ ผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงเงินลงทุนในโครงการและคำนวณกำไรสุทธิของโครงการขึ้นใหม่สำหรับการดำเนินงานในช่วง กรกฎาคม - ธันวาคม 2521 และคำนวณหาอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนขึ้นใหม่

การคำนวณอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนจากยอดสินทรัพย์รวมและกำไรสุทธิภายหลังการปรับปรุง

จากการสำรวจ ปรากฏว่า แหล่งที่มาของเงินทุนในโครงการ นอกจากเงินทุนที่ได้จากการกู้ยืมธนาคารแล้ว ยังมีเงินทุนบางส่วนที่ไม่ปรากฏในบัญชีของโครงการ คือ

1. เงินทุนจากการบริจาค ไก่แก่ โรงเรือนเล้าไก่ 1 หลัง ไก่ไข่ 3,000 ตัว และอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ 1 ชุด ซึ่งบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อุตสาหกรรม จำกัด ใ้คนอมเกล้าถวาย และต่อมาได้รวมเป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์ในโครงการเลี้ยงไก่ไข่นี้ด้วย สำหรับสินทรัพย์ส่วนนี้หากประเมินขึ้นเป็นทุน จะมีมูลค่าโดยประมาณดังนี้

	ณ วันที่บริจาค	ณ 31 ธันวาคม
	เดือนกุมภาพันธ์ 2520	2521
ไก่ไข่ 3,000 ตัว	162,000.-	-
โรงเรือนเล้าไก่ 1 หลัง	112,000.-	92,400.-
คิดค่าเสื่อมราคาปีละ 10 % (มีค.20-ธค.21 = 19,600)		
อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ 1 ชุด	31,750.-	20,637.50
คิดค่าเสื่อมราคาปีละ 20 % (มีค.20-ธค.21 = 11,112.50)		
รวม	<u>305,750.-</u>	<u>113,037.50</u>

2. จากความช่วยเหลือของทางราชการ คือ ความช่วยเหลือที่สำนักงานโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ฯ ในฐานะผู้บริหารงานโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ฯ และผู้แทนสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท ได้ให้แก่โครงการเลี้ยงไก่ไข่ คือ

1. ในระหว่างการก่อสร้างเล้าไก่และติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ ทางโครงการได้ให้ความสนับสนุนดังนี้คือ
  - ทำการปรับพื้นที่สร้างเล้าไก่จำนวน 7 หลัง
  - ใ้สนับสนุนรถบรรทุกในการขนไม้และวัสดุก่อสร้างที่ใช้ในโครงการ
2. การรับ-ส่งและขายไข่ไก่ ได้มอบหมายเจ้าหน้าที่และยานพาหนะให้รวมดำเนินงานด้วย รวมทั้งให้การสนับสนุนค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่นด้วย
  - รถยนต์บรรทุก 1 คัน สำหรับส่งไข่จากฟาร์มมายังสำนักงานโครงการฯ เป็นเวลา 2 เดือน (ตุลาคม ถึง พฤศจิกายน 20)
  - รถยนต์ปิคอัพมาสด้า 1 คัน สำหรับขนส่งไข่ไก่ออกสู่ตลาด ส่งไข่ให้ลูกค้า และเก็บเงินจากลูกค้า ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน
3. ติดตั้งเครื่องสูบน้ำบาดาลให้จำนวน 1 เครื่อง

4. จัดแบ่งอาคารสำนักงานโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ เลขที่ 449 ถนนห้วยแก้ว ชั้นล่างทั้งหมดให้เป็นสำนักงานชั่วคราว ของโครงการ เลี้ยงไก่ไข่รวมทั้งเป็นสถานที่ขายปลีก

5. การติดต่อประสานงานทางโทรศัพท์เฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการไก่ไข่ สำนักงานโครงการหมู่บ้านสหกรณ์ เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายให้

สำหรับความช่วยเหลือดังกล่าวข้างต้นนี้ อาจจะประเมินมูลค่าขึ้นและแยกออกเป็น 2 ส่วน โดยประเมินขึ้นเป็นทุนส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งตัดเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวด ส่วนที่ประเมินขึ้นเป็นทุน ได้แก่

ค่าปรับพื้นที่สร้างเล้าไก่จำนวน 7 หลัง ๆ ละประมาณ 10,000.-

รวม	70,000.-
ค่ารถบรรทุกในไร่ เรชนไมและวัสดุก่อสร้าง ประมาณ	4,000.-
เครื่องสูบน้ำบาดาล 1 เครื่อง ประมาณ	<u>20,000.-</u>
รวม	<u>94,000.-</u>

มูลค่าที่ประเมินขึ้นนี้จะคิดเป็นต้นทุนของสินทรัพย์และตัดค่าเสื่อมราคาคงนี้.-

ค่าปรับพื้นที่จะคิดเป็นต้นทุนค่าก่อสร้างโรงเรือนเล้าไก่หลังละ 10,000.- ส่วนค่ารถบรรทุกในการขนไมและวัสดุก่อสร้างเป็นต้นทุนของโรงเรือนเล้าไก่จำนวน 5 หลังสุดท้าย สำหรับการตัดค่าเสื่อมราคาจะคิดในอัตรา 10 % ต่อปี ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรงเรียนหลังที่	ระยะเวลาที่ใช้ (เดือน)	ค่าที่ประ- เมินเพิ่ม	ค่าเสื่อมราคา สะสม	มูลค่าสุทธิ ณ 31 ธค.21
1	(ตค.20-ธค.21) = 15	10,000.-	1,249.95	8,750.05
2	(พย.20-ธค.21) = 14	10,000.-	1,166.62	8,833.38
3	(ธค.20-ธค.21) = 13	10,800.-	1,170.-	9,630.-
4	(มค.21-ธค.21) = 12	10,800.-	1,080.-	9,720.-
5	(กพ.21-ธค.21) = 11	10,800.-	990.-	9,810.-
6	(กพ.21-ธค.21) = 11	10,800.-	990.-	9,810.-
7	(กค.21-ธค.21) = 6	10,800.-	540.-	10,260.-
รวม		<u>74,000.-</u>	<u>7,186.57</u>	<u>66,813.43</u>

เครื่องสูบน้ำบาดาล (ตค.20-ธค.21) = 15 20,000.- 5,000.- 15,000.-

(คิดค่าเสื่อมราคาในอัตรา 20 % ต่อปี)

ส่วนที่ประเมินเป็นค่าใช้จ่ายประจำของโครงการฯ ในพื้นที่จะคิดเฉพาะส่วนที่เป็น
ของงวด เดือน กค.21-ธค.21 เท่านั้น ซึ่งได้แก่ ค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

การรับ-ส่งไข่ ซึ่งใช้รถยนต์บีค้อพมาสด้า 1 คัน ในกรณีที่โครงการไม่ได้รับความ
ช่วยเหลือดังกล่าวนี้ โครงการจะต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนนี้เพิ่มขึ้นประมาณเดือนละ 3,000.-

ค่าเช่าอาคารสำนักงานประมาณเดือนละ 1,000.-

ค่าโทรศัพท์ประมาณเดือนละ 200.-

รวม

4,200.-¹

ค่าใช้จ่ายที่จะต้องจ่ายเพิ่มขึ้นในระยะเวลา 6 เดือน จะเท่ากับ 25,200.-

¹จากการประเมินของนายมนตรี กนกพิชญไกร, ผู้จัดการฝ่ายฟาร์ม

การปรับปรุงยอดสินทรัพย์รวมและกำไรสุทธิ

สินทรัพย์ : สินทรัพย์รวม (สุทธิ) ณ 31 ธันวาคม 2521 (ตารางที่ 4.6) 3,153,471.16

<u>บวก</u> รายการที่ประเมินเพิ่มขึ้น	
จากการบริจาค	113,037.50
จากการสนับสนุนของหน่วยราชการ	<u>81,813.43</u>
รวม	<u><u>3,348,322.09</u></u>

กำไรสุทธิ : กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน 31 ธันวาคม 2521 (ตารางที่ 4.6) 427,855.18

<u>หัก</u> ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น	
จากการสนับสนุนของหน่วยราชการ	25,200.-
ค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ที่ประเมินเพิ่ม.-	
โรงเรือนเล้าไก่	9,300.-
อุปกรณ์การเลี้ยงไก่	3,175.-
เครื่องสูบน้ำบาดาล	<u>2,000.-</u>
คงเหลือ	<u><u>(39,675.-)</u></u>
	<u><u>388,180.18</u></u>

กำไรสุทธิภายหลังจากหักดอกเบี้ย 31 ธันวาคม 2521 (ตารางที่ 4.6)	347,234.44
<u>หัก</u> ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น	<u>(39,675.-)</u>
คงเหลือ	<u><u>307,559.44</u></u>

อัตราผลตอบแทนที่คำนวณจากยอดสินทรัพย์รวมและกำไรสุทธิหลังการปรับปรุง

จะเป็นดังนี้

$$\begin{aligned} \text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} &= \frac{388,180.18}{3,348,322.09} \times 100 \\ (\text{กรณีที่ 1 ก่อนหักดอกเบี้ย}) & \\ &= 11.59 \% \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน} &= \frac{307,559.44}{3,348,322.09} \times 100 \\ (\text{กรณีที่ 2 ภายหลังจากหักดอกเบี้ย}) & \\ &= 9.18 \% \end{aligned}$$

จะเห็นได้ว่า อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่คำนวณขึ้นใหม่นี้ จะน้อยกว่าอัตราผลตอบแทนที่คำนวณจากตัวเลขในงบการเงินของโครงการ อัตราผลตอบแทนกรณีที่ 1 ก่อนหักดอกเบี้ยเท่ากับ 11.59 % ต่อ 6 เดือน หรือ 23.18 % ต่อปี และกรณีที่ 2 ภายหลังจากหักดอกเบี้ยแล้ว เท่ากับ 9.18 % ต่อ 6 เดือน หรือเท่ากับ 18.36 % ต่อปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นอัตรากำไรที่สูงพอสมควรที่จะนำมาพิจารณาการลงทุนดำเนินธุรกิจเลี้ยงไก่ไข่

ตารางที่ 4.7 เปรียบเทียบอัตราผลตอบแทนก่อนและหลังการปรับปรุงยอดสินทรัพย์และกำไรสุทธิ ระหว่าง กรกฎาคม 2521 ถึง ธันวาคม 2521

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาอัตราผลตอบแทน	ก่อนการปรับปรุง		ภายหลังการปรับปรุง	
	ต่อ 6 เดือน	ต่อปี	ต่อ 6 เดือน	ต่อปี
กำไรสุทธิจากการดำเนินงาน	13.57 %	27.14 %	11.59 %	23.18 %
สินทรัพย์รวม (สุทธิ)				
กำไรสุทธิภายหลังจากหักดอกเบี้ย	11.01 %	22.02 %	9.18 %	18.36 %
สินทรัพย์รวม (สุทธิ)				

จากตารางที่ 4.7 จะเห็นได้ว่า ผลตอบแทนจากการลงทุนในธุรกิจเลี้ยงไก่ไข่ จัดว่าประสบความสำเร็จและได้รับกำไรในอัตราที่ค่อนข้างสูง กล่าวคือ ถ้าธุรกิจไม่ตองกู้ยืมเงินลงทุน อัตราผลตอบแทนที่จะได้รับจะเท่ากับ 23.18 % ต่อปี และถ้าหากจะเทียบกับการนำเงินไปฝากธนาคารซึ่งได้รับดอกเบี้ยเพียง 8 % ต่อปี การลงทุนในธุรกิจเลี้ยงไก่ไข่น่าจะให้ผลตอบแทนสูงกว่า แม้ว่า จะเกิดการเสี่ยงภัยมากกว่าแต่ก็จะได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่า ส่วนธุรกิจที่ตองกู้ยืมเงินมาลงทุน อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนจะแสดงให้เห็นว่า

ธุรกิจสามารถจะทำกำไรได้พอที่จะชำระดอกเบี้ยจ่ายได้ และภายหลังจากชำระดอกเบี้ยจ่ายแล้ว ผลตอบแทนจากการลงทุนของเจ้าของกิจการจะเป็นอัตราเท่าใด ซึ่งในกรณีนี้ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เป็น 9 % ต่อปี ดังนั้นอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่คำนวณได้จะเป็น 18.36 % ต่อปี ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง

การชำระคืนเงินกู้

เนื่องจากโครงการเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ฯ ได้เงินลงทุนมาจากการกู้ยืมธนาคาร โดยมีบริษัทเจริญโภคภัณฑ์อุตสาหกรรม จำกัด เป็นผู้ค้ำประกัน ดังที่ไต่ถามแล้วข้างต้น ฉะนั้น ผลตอบแทนจากการลงทุนซึ่งได้คำนวณมานี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าโครงการสามารถทำกำไรได้เพียงพอที่จะชำระดอกเบี้ยและเงินต้นคืนบางส่วน จากการดำเนินงานที่ผ่านมาเพียงปีครึ่ง (กค.20-ชค.21) อาจกล่าวได้ว่า โครงการเลี้ยงไก่ไข่ประสบความสำเร็จพอสมควร หากเปรียบเทียบหนี้สินทั้งหมดและส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมดของโครงการ

ตารางที่ 4.8 เปรียบเทียบหนี้สินทั้งหมดและส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมดของโครงการฯ

	31 ธันวาคม 2521	31 ธันวาคม 2520
สินทรัพย์ทั้งหมด	3,153,471.16	2,258,693.82
หนี้สินทั้งหมด	2,444,176.88	2,144,609.89
ส่วนของผู้ถือหุ้น	709,294.28	114,083.93
หนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์ทั้งหมด	0.775/1	0.949/1
ส่วนของผู้ถือหุ้นต่อสินทรัพย์ทั้งหมด	0.225/1	0.051/1

ที่มา : งบการเงินโครงการเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ฯ

จากตารางที่ 4.8 ณ 31 ธันวาคม 2520 โครงการมีสินทรัพย์ทั้งหมดเป็นมูลค่า 2,258,693.82 บาท ในขณะที่หนี้สินอยู่ 2,144,609.89 บาท เมื่อเทียบเป็นอัตราส่วนแล้วจะเห็นว่า สินทรัพย์ทั้งหมด 1 บาท จะเป็นสิทธิของเจ้าหนี้เสีย 0.949 บาท และเป็นสิทธิของเจ้าของเพียง 0.051 บาท เปรียบเทียบกับ ณ 31 ธันวาคม 2521 ซึ่งมีสินทรัพย์ทั้งหมดเป็น 3,153,471.16 บาท ในขณะที่หนี้สินอยู่ 2,444,176.88 บาท เมื่อเทียบเป็นอัตราส่วนแล้ว สินทรัพย์ทั้งหมด 1 บาท จะเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ 0.775 บาท และเป็นสิทธิของเจ้าของ 0.225 บาท แสดงว่าอัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์ทั้งหมดลดลง ซึ่งในจำนวนหนี้สินทั้งหมดของโครงการฯ นี้ ประมาณ 92.56 % จะเป็นเงินกู้จากธนาคาร ดังนั้น การที่โครงการฯ สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ก็เพียงโดยอ้อมหมายถึง การดำเนินงานของโครงการฯ ประสบความสำเร็จเพียงนั้น

ลักษณะของการกู้ยืมธนาคารมาลงทุนนี้ เป็นการกู้แบบเงินกู้เบิกเกินบัญชี อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 ต่อปี กำหนดชำระดอกเบี้ย 3 เดือนครั้ง วงเงินกู้ยืม 5 ล้านบาท กำหนดชำระคืน 5 ปี การกู้ยืมแบบเบิกเกินบัญชีนี้ ยอดเงินกู้ยอมเปลี่ยนแปลงทุกครั้งที่มีการนำเงินเข้าบัญชี และมีการเบิกจ่ายเงินออกจากบัญชี และดอกเบี้ยจ่ายก็เช่นกัน หากงวดใดที่ยอดเบิกเกินบัญชีสูง ดอกเบี้ยก็จะมากขึ้น แต่ถ้าในงวดใดมีการนำเงินเข้าบัญชีมาก ยอดเบิกเกินบัญชีลดลง ดอกเบี้ยก็จะลดลงด้วย นอกจากนี้การชำระคืนเงินกู้เบิกเกินบัญชี จะไม่มีการกำหนดจำนวนเงินที่จะต้องชำระคืนว่างวดละเท่าไร เพียงแต่ผู้กู้ต้องชำระคืนตามกำหนดสัญญาที่ทำไว้ และการเบิกจ่ายเงินต้องไม่เกินวงเงินที่กำหนดไว้เท่านั้น ดังนั้น การควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสหรับจ่ายของโครงการจึงเป็นสิ่งสำคัญกล่าวคือ เงินสหรับจ่ายจากการขาย จากลูกหนี้หรือรายได้อื่น ๆ จะต้องนำเข้าบัญชีธนาคารทุกวัน เพื่อลดยอดเงินเบิกเกินบัญชี ซึ่งจะช่วยให้ดอกเบี้ยจ่ายลดลงด้วย

อนึ่ง การกู้ยืมเงินของโครงการฯ นี้ไม่อาจจะกล่าวได้ว่า เป็นเงินกู้ระยะสั้นหรือเงินกู้ระยะปานกลาง ทั้งนี้หากดูจากระยะเวลาของกำหนดชำระคืน 5 ปี และเป็นการกู้มาเพื่อการลงทุนในสินทรัพย์ประจำและเป็นเงินทุนหมุนเวียน การกู้ยืมนี้ก็ควรจะนับว่าเป็นการกู้ยืมระยะปานกลางหรือระยะยาว แต่ถาพิจารณาจากลักษณะของการกู้แบบเบิกเงินเกินบัญชีซึ่งยอดเงินกู้จะเคลียร์ไปตลอดเวลา และปรากฏในงบดุลภายใต้หัวข้อหนี้สินระยะสั้น การกู้ยืมนี้จึงอาจจะถือว่าเป็นเงินกู้ระยะสั้นด้วย ในที่นี้ควรถือว่าเป็นหนี้สินระยะปานกลาง เพราะโครงการมีระยะเวลาอนชำระหนี้ถึง 5 ปี และเมื่อถึงกำหนดแล้วยังอาจขยายเวลาต่ออีกได้ ในการพิจารณาความสามารถชำระคืนเงินกู้จะได้พิจารณาในรูปแบบต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. อัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อค่าขาย อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นถึงความถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจเกี่ยวกับนโยบายในการผลิตและการตั้งราคาสินค้า จะคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อค่าขาย} = \frac{\text{ค่าขายหักต้นทุนสินค้าขาย}}{\text{ค่าขาย}}$$

จากงบการเงินของโครงการฯ 31 ธันวาคม 2521 ความตารางที่ 4.5 จะได้

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อค่าขาย} &= \frac{1,136,454.87}{4,824,336.66} \\ &= 23.52\% \end{aligned}$$

2. อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขาย หรืออัตรามลตอบแทนจากค่าขาย อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นถึงความถึงสามารถในการหากำไรของธุรกิจภายหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่างๆ ออกแล้วจะคำนวณได้ดังนี้

$$\text{อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขาย} = \frac{\text{กำไรสุทธิหลังหักดอกเบี้ยจ่าย}}{\text{ค่าขาย}}$$

จากงบการเงินของโครงการฯ 31 ธันวาคม 2521 ตามตารางที่ 4.5 จะได้

$$\begin{aligned} \text{อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขาย} &= \frac{595,210.35}{4,824,336.66} \\ &= 12.32 \% \end{aligned}$$

สำหรับอัตราส่วนกำไรเบื้องต้นต่อค่าขายและอัตราส่วนกำไรสุทธิต่อค่าขายจะแสดงถึงการดำเนินงานของธุรกิจว่า ดำเนินไปได้ดีเพียงใด โดยการนำไปเปรียบเทียบกับผลของปีก่อน ดังที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ให้เห็นในตารางที่ 4.5 ข้างต้นนี้ แต่เนื่องจากการดำเนินงานโครงการอยู่ในระยะเริ่มต้นเท่านั้น ดังนั้นไม่อาจจะเปรียบเทียบให้เห็นว่าการดำเนินงานดีขึ้นมากน้อยเพียงใด

3. อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย คำนวณได้โดยหารกำไรสุทธิหลังหักภาษีแต่ก่อนหักดอกเบี้ยด้วยดอกเบี้ยที่จะต้องจ่าย อัตราส่วนนี้จะแสดงให้เห็นว่าธุรกิจมีกำไรที่จะจ่ายดอกเบี้ยได้เพียงใดและแสดงขอบเขตของการลดลงของกำไรที่จะไม่ทำให้ธุรกิจประสบปัญหาในการจ่ายดอกเบี้ย

จากงบการเงินของโครงการฯ 31 ธันวาคม 2521 ตามตารางที่ 4.5 จะได้

$$\begin{aligned} \text{ความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย} &= \frac{\text{กำไรสุทธิก่อนหักดอกเบี้ย}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}} \\ &= \frac{791,895.69}{196,685.34} \\ &= 4.03 \text{ เท่า} \end{aligned}$$

จากการคำนวณข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าโครงการฯ มีกำไรเป็น 4.03 เท่าของรายจ่ายค่าดอกเบี้ย แสดงว่าโครงการมีความสามารถจ่ายดอกเบี้ย และยังมีกำไรเหลืออยู่ 3.03 เท่า เพื่อชำระเงินต้น คือจะสามารถนำกำไรมาชำระหนี้ได้เป็นเงินถึงมีละ 595,210.35 บาท ซึ่งถ้าอัตรากำไรคงอยู่ในระดับนี้ ในช่วงระยะเวลา 4.49 ปี ก็จะมี

สามารถทำอะไรชำระคืนเงินกู้ของโครงการจำนวน 2,675,885.73¹ บาท ได้หมด

จากการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงส่วนต่าง ๆ ข้างต้นนี้อาจกล่าวได้ว่า โครงการเลี้ยงไก่ไข่ มีความสามารถในการทำอะไรก็ได้ที่พอสมควร และมีความสามารถที่จะชำระคืนเงินกู้ได้ ทั้งนี้จะเห็นได้จากยอดเงินกู้เบิกเกินบัญชีธนาคารในแต่ละเดือนที่ลดลง จากตารางที่ 4.9 หน้า 100 การที่ยอดเงินกู้เบิกเกินบัญชีลดลงเช่นนี้ ย่อมแสดงให้เห็นว่าเงินสที่ได้รับในแต่ละเดือนมากกว่าเงินสที่จ่ายออกจากบัญชี สำหรับในระยะต้นปี พ.ศ. 2521 นั้น จะเห็นได้ว่า ยอดเงินเบิกเกินบัญชีมีจำนวนสูงขึ้นทุกเดือน เนื่องจากเป็นระยะของการก่อสร้าง และมีรายจ่ายลงทุนมาก อย่างไรก็ตาม แมวว่ายอดเงินเบิกเกินบัญชีในบางเดือนอาจจะลดลง และบางเดือนอาจจะเพิ่มขึ้น แต่เมื่อพิจารณาจากยอดเงินเบิกเกินบัญชีที่สูงสุด คือ ในเดือนกุมภาพันธ์ 2521 ซึ่งมียอดเงินถึง 2,675,885.73 บาท กับยอดเงินเบิกเกินบัญชี ณ 30 ธันวาคม 2521 ซึ่งเท่ากับ 2,339,438.88 บาท จะเห็นได้ว่า ยอดเงินเบิกเกินบัญชีลดลงเท่ากับ 336,446.85 บาท หรือเท่ากับอัตราร้อยละ 12.57 และถ้าหากเทียบกับ ยอดเงินเบิกเกินบัญชี ณ 30 มิถุนายน 2522 เท่ากับ 1,842,235.98 บาท ยอดเงินเบิกเกินบัญชีจะลดลงถึง 833,649.75 บาท หรือเท่ากับอัตราร้อยละ 31.15 ของยอดเงินกู้ ภายในระยะเวลาของการดำเนินงานเพียง 16 เดือน แสดงให้เห็นว่าโครงการมีความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ได้ที่พอสมควร ถ้าอัตราการลดลงของหนี้ของโครงการเป็นไปในระดับเดียวกัน ก็จะสามารถชำระเงินกู้ได้หมดภายในกำหนดเวลา 4.28 ปี เท่านั้น ถ้าไม่มีการใช้จ่ายอย่างอื่น

¹ ยอดเงินกู้ของเดือนกุมภาพันธ์ 2521 ซึ่งเป็นยอดเงินเบิกเกินบัญชีที่สูงสุด

ตารางที่ 4.9 เปรียบเทียบยอดเงินเบิกเกินบัญชีแต่ละเดือนระหว่าง
พ.ศ. 2520 - พ.ศ. 2522

เวลา	ยอดเงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร
31 ธันวาคม 2520	1,917,819.03 บาท
28 มกราคม 2521	2,474,239.44 บาท
25 กุมภาพันธ์ 2521	2,675,885.73 บาท
25 มีนาคม 2521	2,643,989.94 บาท
29 เมษายน 2521	2,628,228.59 บาท
27 พฤษภาคม 2521	2,452,706.64 บาท
24 มิถุนายน 2521	2,246,490.08 บาท
29 กรกฎาคม 2521	2,133,247.03 บาท
26 สิงหาคม 2521	2,380,849. - บาท
30 กันยายน 2521	2,422,229.19 บาท
28 ตุลาคม 2521	2,514,388.68 บาท
25 พฤศจิกายน 2521	2,366,341.65 บาท
30 ธันวาคม 2521	2,339,438.88 บาท
.	.
.	.
31 มีนาคม 2522	1,919,086.67 บาท
.	.
.	.
30 มิถุนายน 2522	1,842,235.98 บาท

ที่มา : งบการเงินโครงการเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์

แม้ว่าจากการวิเคราะห์ข้างต้นนี้จะแสดงให้เห็นว่า โครงการมีความสามารถในการหากำไรได้เพียงพอที่จะชำระคอกเบี้ยและชำระคืนเงินต้นบางส่วนแล้ว แต่หากว่าได้มีการพิจารณาถึงการหมุนเวียนของเงินสคริปและจ่ายของโครงการแล้ว เนื่องจากมีการจ่ายเงินประกันรายได้ขั้นต่ำให้แก่สมาชิก ซึ่งเป็นรายจ่ายประจำก้อนใหญ่ และการที่มีลูกหนี้ค้างชำระนานหรือหนี้สูญ ซึ่งมีผลให้กำไรลดลง จึงทำให้ความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ต้องลดต่ำลงไปด้วยดังนี้

1. ประสิทธิภาพในการจัดการลูกหนี้ของโครงการเกี่ยวกับการให้สินเชื่อและการเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ยังไม่ดีนัก เนื่องจากในระยะเริ่มแรกของการดำเนินงานโครงการ ฝ่ายจัดการต้องการที่จะเปิดตลาดและหาลูกค้าให้มากที่สุด ดังนั้น นโยบายการขายจึงมีทั้งการขายสดและขายเชื่อซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาการเก็บเงินจากลูกหนี้ โดยที่ลูกหนี้บางรายก็ไม่สามารถที่จะเรียกเก็บได้และบางรายก็ย้ายกิจการไป ฉะนั้น จึงต้องตัดจำหน่ายเป็นหนี้สูญไป และในระยะเดือนพฤษภาคม 2521 ได้มีการเปลี่ยนผู้จัดการฝ่ายตลาดและพนักงานขายชุดใหม่ นโยบายการขายจึงเปลี่ยนไป กล่าวคือ มีการขายเชื่อ น้อยลงและระยะเวลาการให้สินเชื่อก็น้อยลงด้วย

การที่ไม่สามารถเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ได้บ้าง หรือลูกหนี้ค้างชำระนานเกินกว่าที่กำหนดไว้บ้าง ย่อมจะทำให้กิจการต้องมีรายจ่ายเพิ่มขึ้นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้สิน ตลอดจนจนถึงหนี้สูญและคอกเบี้ยเงินกู้ที่ต้องเสียไป เพราะวากิจการต้องกู้ยืมเงินมาลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกู้แบบเงินเบิกเกินบัญชี หากวากิจการสามารถนำเงินสดเข้าบัญชีได้เร็วขึ้น ยอดเงินกู้และคอกเบี้ยก็จะลดลงตามไปด้วย

จากงบการเงินโครงการเลี้ยงไก่ไข่ ณ 31 ธันวาคม 2521 ยอดลูกหนี้การค้า 259,829.65 บาท และเมื่อได้ทำการแยกอายุหนี้¹ ปรากฏดังนี้

1 งบการเงินโครงการเลี้ยงไก่ไข่ กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์ฯ ณ 31 ธันวาคม

	<u>จำนวนเงิน</u>	<u>ร้อยละ</u>
หนี้อายุภายใน 1 - 4 สัปดาห์	91,332.70	35.15 %
หนี้อายุ 1 - 2 เดือน	15,819. -	6.09 %
หนี้อายุ 2 - 3 เดือน	23,227. -	8.94 %
หนี้อายุ 3 - 6 เดือน	74,870.65	28.81 %
หนี้อายุมากกว่า 6 เดือน ขึ้นไป	<u>54,580.30</u>	<u>21.01 %</u>
	<u>259,829.65</u>	<u>100.00 %</u>

จะเห็นว่าโครงการมีลูกหนี้ค้างชำระเกินกำหนดเวลาที่ให้สินเชื่อ (นานที่สุด มีกำหนด 30 วัน) ถึงอัตราร้อยละ 64.85 ของยอดลูกหนี้ทั้งหมด และในจำนวนนี้ ส่วนใหญ่จะเป็นหนี้ที่ค้างชำระตั้งแต่ 3 - 6 เดือน และหนี้อายุมากกว่า 6 เดือน ขึ้นไป ซึ่งในกรณีนี้ถ้าโครงการสามารถแก้ปัญหาได้ ย่อมจะเป็นผลดีต่อการชำระเงินกู้ได้เร็วขึ้น

2. การจ่ายเงินปันผลให้สมาชิกกลุ่มเกษตรกร เลี้ยงสัตว์ฯ ในอัตราประกันขั้นต่ำครอบครัวละ 800 บาท ต่อเดือน เริ่มตั้งแต่ เดือนสิงหาคม 2521 เป็นต้นไป สำหรับกรณีนี้เป็นข้อเสนอที่ผู้แทนบริษัทฯ ได้กล่าวต่อที่ประชุมสมาชิกกลุ่มเกษตรกรฯ ในการประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ 1/2520 ดังนั้น โครงการฯ จึงได้จ่ายเงินปันผลให้สมาชิกจำนวน 68 คน ๆ ละ 800 บาทต่อเดือน ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2521 ซึ่งเป็นผลให้เงินสดที่จ่ายออกในแต่ละเดือนต้องเพิ่มขึ้นอีก 54,400 บาท ในขณะที่โครงการต้องใช้เงินทุนหมุนเวียนจากการกู้ยืม ฉะนั้นการจ่ายเงินปันผลจึงทำให้ยอดเงินกู้เพิ่มขึ้นสำหรับในเดือนที่เงินลตรับน้อยกว่าเงินสดที่จ่ายและดอกเบี้ยจ่ายก็จะเพิ่มขึ้นด้วย ดังที่จะเห็นได้จากตารางที่ 4.9 ยอดเงินเบิกเกินบัญชีธนาคารระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2521 จะเพิ่มขึ้นทุกเดือน จึงอาจกล่าวได้ว่า การจ่ายเงินปันผลให้สมาชิกย่อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงยอดเงินกู้และดอกเบี้ยจ่ายด้วย ในกรณีที่สมมติว่าไม่มีการจ่ายเงินปันผล ยอดเงินเบิกเกินบัญชีธนาคารระหว่างเดือนสิงหาคม - ธันวาคม 2521 จะเป็นดังนี้

ระยะเวลา	ยอดเงินเบิกเกินบัญชี (จากตารางที่ 4.9)	เงินปันผล	ดอกเบี้ยจ่าย	ยอดเงินเบิกเกิน ที่ควรจะเป็น
26 สค.21	2,380,849. -	54,400. -	-	2,326,449.-
30 กย.21	2,422,299.19	178,800. -	408. -	2,313,091.19
28 ตค.21	2,514,388.68	162,400. -	1,224. -	2,350,764.68
25 พย.21	2,366,341.65	216,000. -	2,442. -	2,147,899.65
30 ธค.21	2,339,438.88	269,600. -	4,062. -	2,065,776.88

จากตัวเลขข้างต้น ณ 30 ธันวาคม 2521 ยอดเงินเบิกเกินบัญชีถ้าหากไม่มีการจ่ายเงินปันผลจะเป็น 2,065,776.88 บาท ถ้าหากนำไปเทียบกับยอดเงินเบิกเกิน ณ 25 กุมภาพันธ์ 2521 เท่ากับ 2,675,885.73 บาท ยอดเงินเบิกเกินบัญชีจะลดยอดลง 610,108.95 บาท หรือเท่ากับอัตราร้อยละ 22.80 เมื่อเทียบกับกรณีที่มีการจ่ายปันผลที่ได้คำนวณไว้ข้างต้น ยอดเงินเบิกเกินบัญชีจะลดลงเพียงอัตราร้อยละ 12.57 เท่านั้น ฉะนั้น หากสมาชิกกลุ่มเกษตรกรฯ มีรายได้จากการเพาะปลูกเพียงพอต่อการดำรงชีพ ในช่วงที่ยังชำระคืนเงินกู้ไม่หมด ควรจะพิจารณาถึงเรื่องการจ่ายเงินปันผลในอัตราประกันขั้นต่ำดังกล่าวนี้ เพื่อให้โครงการฯ สามารถชำระคืนเงินกู้ได้เร็วขึ้น

ผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัทเอกชนที่ร่วมโครงการ

การวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัทเอกชน ในที่นี้ จะหมายถึงการพิจารณาถึงรายได้ที่บริษัทจะได้รับจากการเข้าร่วมในโครงการเลี้ยงไก่ไข่เปรียบเทียบกับรายจ่ายที่บริษัทได้จ่ายไป ซึ่งตามวัตถุประสงค์และนโยบายของบริษัทในการเข้าร่วมโครงการนี้ บริษัทจะไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ในสายตาของบุคคลโดยทั่วไปย่อมจะเห็นว่า ในการลงทุนใด ๆ ก็ตาม บริษัทย่อมหวังผลประโยชน์ตอบแทนจากการลงทุนที่จะได้รับในอนาคต แม้วานโยบายของกิจการในการลงทุนนั้นอาจตัดสินใจไปด้วยเหตุผลในทางสังคม ทางการเมืองและเหตุผลทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ก็ตาม ดังนั้นผลตอบแทนจากการลงทุน

ทุนจึงอาจจะเกิดขึ้น ทั้งที่เป็นรูปตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน แต่ในที่นี้ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ถึง ผลตอบแทนที่บริษัทจะได้รับ ในรูปที่อาจวัดได้เป็นตัวเงิน

รายได้ที่บริษัทจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่ ในที่นี้ ได้แก่ รายได้จากจำหน่ายอาหารไก่ ไก่แม่พันธุ์ ยาไก่ และอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ให้แก่ โครงการ รายได้จากจำหน่ายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวนี้ อาจจะมีรายได้ของบริษัท เจริญ โภภณทัตอุตสาหกรรม จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทผู้ร่วมโครงการโดยตรงทั้งหมด เพราะผลิตภัณฑ์ ต่าง ๆ นั้น จะจำหน่ายในนามของบริษัทต่าง ๆ กัน แต่ก็ยังเป็นบริษัทที่อยู่ในเครือของบริษัท เจริญ โภภณทัตอุตสาหกรรม จำกัด นั้นเอง ดังนั้นจึงถือว่าเป็นรายได้ของบริษัทฯ ด้วย

รายจ่ายของบริษัทฯ ในที่นี้ จะหมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ สำหรับเจ้าหน้าที่ ของบริษัทฯ ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ประจำอยู่ในโครงการเลี้ยงไก่ไข่ ได้แก่ ผู้จัดการฝ่ายฟาร์ม และผู้ช่วยผู้จัดการฝ่ายฟาร์ม ผู้จัดการฝ่ายตลาด ค่าใช้จ่ายเหล่านี้ ได้แก่ เงินเดือน ค่าเช่าบ้าน ค่าเสื่อมราคา-รถยนต์ ของผู้จัดการฝ่ายฟาร์มและผู้จัดการฝ่ายตลาด นอกจากนี้ สำหรับเจ้าหน้าที่ฝ่ายบัญชีซึ่งเดินทางขึ้นไปเพื่อให้คำแนะนำและตรวจสอบเกี่ยวกับงาน ด้านการเงินและบัญชีของโครงการเป็นประจำ ซึ่งค่าใช้จ่ายดังกล่าวก็จะเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง เดินทาง และค่าพาหนะเดินทาง ส่วนผู้จัดการโครงการซึ่งทำหน้าที่ในการบริหารงานโครงการนั้น ปกติทำหน้าที่เป็นผู้จัดการบริษัท ซี.พี. ฟีดมิล จำกัด อยู่ที่ อ.เมือง จ.ลำพูน ค่า ใช้จ่ายสำหรับผู้จัดการโครงการจึงมิได้คิดรวมในที่นี้ด้วย

ในการคำนวณหาผลตอบแทนจากการลงทุนของบริษัทเอกชน ในที่นี้ การลงทุน ของบริษัทเอกชน มิได้หมายถึง รายจ่ายลงทุนตามความหมายในทางบัญชี แต่จะเป็นค่า ใช้จ่ายซึ่งบริษัทต้องจ่ายเพิ่มขึ้นและตัดเป็นค่าใช้จ่ายประจำงวดที่เกิดขึ้น ในขณะเดียวกัน ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อบริษัท นอกจากรายได้ที่กล่าวไวข้างต้น การ ทำงานของเจ้าหน้าที่บริษัทย่อมจะต้องรักษาผลประโยชน์ของบริษัทนั้นคือ การควบคุมการ ดำเนินงานในโครงการมิให้เกิดผลเสียหายหรือเกิดผลขาดทุน ทั้งนี้เพราะว่าบริษัทเป็นผู้

คำประกันเงินกู้ของกลุ่มเกษตรกร เลี้ยงสัตว์

จากการสำรวจ ปรากฏว่ารายได้และรายจ่ายเพื่อช่วยเหลือโครงการนี้ของ บริษัท ในระหว่าง พ.ศ.2520 และ 2521 มีดังนี้

ตารางที่ 4.10 เปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายของบริษัท เอกชนในการเข้า
รวมโครงการ ระหว่าง พ.ศ. 2520 - 2521

รายละเอียด	2520 บาท	2521 บาท
<u>รายได้</u> (กันยายน 2520 - ธันวาคม 2521)		
- รายได้จากจำหน่ายไก่รุ่นอายุ 18 สัปดาห์	648,000. -	810,000. -
- รายได้จากจำหน่ายอาหารไก่	442,617.20	2,580,816.25
- รายได้จากจำหน่ายอุปกรณ์การเลี้ยงไก่และ อุปกรณ์ประจำฟาร์ม	73,305. -	265,044. -
- รายได้จากการขายยาไก่	8,412. -	56,415.50
รวม	<u>1,172,334.20</u>	<u>3,712,275.75</u>
<u>รายจ่าย</u> (กันยายน 2520 - ธันวาคม 2521)		
- ค่าใช้จ่ายประเภทเงินเคื้อน เบี้ยเลี้ยงเดินทาง ค่าเช่าบ้านและค่าเสื่อมราคารถยนต์	191,030.48	388,106.64
- ค่าบริจาคโรงเรือนเล้าไก่ 1 หลัง ไก่ไข่ 3,000 ตัว และอุปกรณ์การเลี้ยงไก่	<u>349,215.50</u>	-
รวม	<u>540,245.98</u>	<u>388,106.64</u>

จากตารางที่ 4.10 จะเห็นได้ว่า ใน พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นปีแรกของการดำเนินงาน บริษัทได้มีการบริจาคโรงเรือนเล้าไก่ 1 หลัง ไก่ไข่ 3,000 ตัว และอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ มูลค่ารวมทั้งสิ้น 349,215.50 บาท ให้แก่โครงการหมู่บ้านสหกรณ์ รายการนี้ตามหลักการอาจจะไม่ใช่ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่โดยตรง เพราะว่าได้เกิดขึ้นก่อนการจัดตั้งโครงการเลี้ยงไก่ไข่ขึ้น แต่อาจกล่าวได้ว่ารายการนี้เป็นรายการที่ก่อให้เกิดการจัดตั้งโครงการเลี้ยงไก่ไข่ขึ้น ซึ่งน่าจะพิจารณาเป็นรายจ่ายลงทุนรายการหนึ่งของบริษัท ทั้งนี้เพราะว่ามีลักษณะเช่นเดียวกับการโฆษณาหรือเป็นตัวอย่างซึ่งบริษัทใช้สถิติให้แก่เกษตรกรผู้ถึงผลของการเลี้ยงไก่ไข่ในโรงเรือนที่ถูกสุขลักษณะและวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องตามหลักวิชาการสมัยใหม่ เป็นต้น ดังนั้น จึงได้นำรายการนี้มาแสดงรวมเป็นรายจ่ายใน 2520 ด้วย ส่วนรายจ่ายเกี่ยวกับเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง ค่าเช่าบ้าน และค่าเสื่อมราคารถยนต์ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากการเข้าร่วมโครงการโดยตรงนั้น สำหรับ พ.ศ.2520 นั้น มีจำนวนรวม 191,030.48 บาท และใน พ.ศ. 2521 มีจำนวน 388,106.64 บาท

ในค่านายได้ สำหรับ พ.ศ. 2520 มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้าต่าง ๆ ให้แก่โครงการเลี้ยงไก่ไข่ รวมทั้งสิ้น 1,172,334.20 บาท และใน พ.ศ. 2521 มีรายได้รวมทั้งสิ้น 3,712,275.75 บาท รายได้ส่วนใหญ่นั้นจะเป็นรายได้จากการจำหน่ายอาหารไก่และรองลงมาคือ รายได้จากการจำหน่ายไก่รุ่น รายได้จากการจำหน่ายอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ อุปกรณ์ประจำฟาร์มต่าง ๆ ส่วนรายได้จากการจำหน่ายยาไก่นั้น จากการวิเคราะห์บัญชีของโครงการเลี้ยงไก่ไข่นั้น ปรากฏว่าส่วนมากจะซื้อจากร้านค้าที่เป็นตัวแทนจำหน่ายของบริษัทในจังหวัดเชียงใหม่ และมีเพียงเล็กน้อยที่ซื้อโดยตรงจากบริษัทในกรุงเทพมหานคร

จากการเปรียบเทียบรายได้และรายจ่ายของบริษัทจากการเข้าร่วมโครงการระหว่าง พ.ศ. 2520 และ พ.ศ. 2521 ดังที่แสดงในตารางที่ 4.10 นั้น จะเห็นได้ว่าในค่านายได้ซึ่งมียอดรวมสูงกว่ารายจ่ายมากนั้น เพราะว่ายังมิได้หักต้นทุนของสินค้า

ที่ขาย นอกจากนี้ ในการที่จะคำนวณหากำไรสุทธิจากการจำหน่ายสินค้าของบริษัทโดยแยกเฉพาะส่วนที่เกิดขึ้นจากการนี้ย่อมเป็นการยาก เพราะว่า รายการเหล่านี้ หากเทียบกับรายได้ทั้งหมดของบริษัทก็จะเป็นเพียงส่วนเล็กน้อยเท่านั้น และจากการที่ผู้วิจัยได้สอบถามเจ้าหน้าที่ของบริษัทที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในโครงการฯ ได้ความว่า บริษัทมิได้มีกำไรจากการจำหน่ายสินค้าให้แก่โครงการฯ เนื่องจาก การจำหน่ายอาหารไก่ นั้น บริษัทได้จำหน่ายไปในราคาเท่ากับราคาที่เป็นต้นทุนที่บริษัทจำหน่ายให้กับตัวแทนจำหน่ายอาหารสัตว์ และในขณะเดียวกัน บริษัทก็ยังมีค่าใช้จ่ายสำหรับเจ้าหน้าที่ประจำโครงการฯ เพิ่มขึ้นอีกด้วย

การประมาณกำไร เบื้องต้นของบริษัทเอกชนในการ เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่ไข่

เนื่องจากเหตุผลซึ่งได้กล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า ในการ เข้าร่วมโครงการฯ ของบริษัทเอกชนนั้นมิได้ทำให้กำไรสุทธิของบริษัทเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาตามหลักการโดยทั่วไปแล้ว บริษัทน่าจะมิได้กำไร เบื้องต้นในอัตราที่สมควร กล่าวคือ สามารถชดเชยกับค่าใช้จ่ายที่บริษัทจะต้องจ่ายเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจาก ราคาสินค้าที่จำหน่ายนั้นเป็นราคาเดียวกับที่บริษัทจำหน่ายให้กับตัวแทนจำหน่าย ดังนั้น บริษัทย่อมจะมีกำไรอยู่บ้าง ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยวิธีประมาณกำไร เบื้องต้นของค่างขายสินค้าที่บริษัทได้รับเพิ่มขึ้น เพื่อที่จะเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายส่วนที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว

ในการประมาณกำไร เบื้องต้นในการจำหน่ายอาหารไก่ ตัวไก่รุ่น อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ ซึ่งจะแสดงต่อไปนี้ ผู้วิจัยได้ขอข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต อัตรากำไรเบื้องต้นโดยประมาณ จากการสอบถามบริษัทผู้ผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูปและบริษัทผู้ผลิตลูกไก่ เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการคำนวณ ดังนี้

1. อัตรากำไร เบื้องต้นจากการจำหน่ายอาหารไก่ไข่

อัตรากำไร เบื้องต้นของอาหารไก่ไข่โดยประมาณ = 20 % ของราคาขาย
ในใบแจ้งราคา

เพราะฉะนั้น ต้นทุนของอาหารไก่ไข่ที่ขาย = 80 % ของราคาขาย

จากการวิเคราะห์ต้นทุนซื้ออาหารไก่ของโครงการและเปรียบเทียบกับราคาขายในใบแจ้งราคา ปรากฏว่า บริษัทจะขายให้โดยให้ส่วนลดเท่ากับ 10 % และอีก 3 % ภายหลังหักส่วนลด 10 % นั้นแล้ว

เพราะฉะนั้น ราคาขายสุทธิ = 87.30 % ของราคาขาย
กำไร เบื้องต้นจากการขายอาหารไก่ไซ้ = 87.30 - 80
= 7.30 % ของราคาขาย

คำนวณหาอัตรากำไร เบื้องต้นจากราคาขายสุทธิ

ราคาขาย 87.30 ได้กำไรเบื้องต้น 7.30
" 100 " = $\frac{7.30}{87.30} \times 100$
= 8.36 % ของราคาขายสุทธิ

2. อัตรากำไร เบื้องต้นจากการจำหน่ายไก่รุ่นอายุ 18 สัปดาห์

ราคาขายตัวละ 54.- บาท

ต้นทุนการผลิต 48.15 บาท

กำไร เบื้องต้นตัวละ 5.85 บาท

อัตรากำไร เบื้องต้น = $\frac{5.85}{54} \times 100 = 10.83$ % ของราคาขาย

3. อัตรากำไร เบื้องต้นจากการจำหน่ายอุปกรณ์การเลี้ยงไก่และอื่น ๆ รวมทั้ง ยาไก่ประมาณ 20 % - 25 % ซึ่งในที่นี้ จะใช้อัตรากำไร เบื้องต้นอย่างต่ำคือ 20 % ของราคาขายสุทธิ

ตารางที่ 4.11 การคำนวณกำไรเบื้องต้นของบริษัทเอกชน ระหว่าง พ.ศ.

2520 - 2521

รายการ	2520		2521	
	บาท	%	บาท	%
กำไรเบื้องต้นจากการจำหน่ายอาหารไก่ (8.36 % ของ 442,617.20 บาท)	37,002.79	29.96		
(8.36 % ของ 2,384,483.75 ¹ บาท)			199,342.84	56.74
กำไรเบื้องต้นจากการจำหน่ายไก่รุ่นอายุ 18 สัปดาห์				
(10.83 % ของ 648,000.- บาท)	70,178.40	56.81		
(10.83 % ของ 810,000.- บาท)			87,723.-	24.97
กำไรเบื้องต้นจากการจำหน่ายอุปกรณ์การ เลี้ยงไก่, อุปกรณ์ประจำฟาร์มและยาไก่				
(20 % ของ 81,717.- บาท)	16,343.40	13.23		
(20 % ของ 321,459.50 บาท)			64,291.90	18.29
รวมกำไรเบื้องต้นทั้งสิ้น	123,524.59	100	351,354.74	100

จากตารางที่ 4.11 กำไรเบื้องต้นโดยประมาณของบริษัทใน พ.ศ. 2520 เท่ากับ 123,524.59 บาท อัตราร้อยละ 56.81 จะเป็นกำไรที่ได้จากการจำหน่ายไก่รุ่น ส่วนกำไรจากการจำหน่ายอาหารไก่ อัตราร้อยละ 29.96 อุปกรณ์ประจำฟาร์มและยาไก่

¹ จากตารางที่ 4.10 ยอดรวมในการจำหน่ายอาหารไก่ของปี พ.ศ. 2521 เท่ากับ 2,580,816.25 บาท หักด้วย ยอดรวมของการจำหน่ายอาหารไก่เดือน พย. - ธค. 21 เท่ากับ 196,332.50 บาท ซึ่งบริษัทจำหน่ายให้ในราคาต้นทุนผลิตของโรงงานที่ลำพูน

นั้น อัตราร้อยละ 13.23 การที่อัตรากำไรจากการจำหน่ายไกรุ่นสูงสุด เพราะว่า เป็นปีแรกของการดำเนินงาน ดังนั้น ทางโครงการจึงต้องลงทุนเกี่ยวกับตัวไก่อแม่พันธุ์ที่จะนำไปเลี้ยงเป็นจำนวนมาก ส่วนในปี พ.ศ. 2521 กำไรเบื้องต้นรวมทั้งสิ้น 351,357.74 บาท นั้นจะเป็นกำไรจากการจำหน่ายอาหารไก่อัตราร้อยละ 56.74 กำไรจากการจำหน่ายไกรุ่น อัตราร้อยละ 24.97 และกำไรจากการจำหน่ายอุปกรณ์ประจำฟาร์มและยาไก่อ อัตราร้อยละ 18.29 จะเห็นได้ว่า บริษัทจะได้กำไรส่วนใหญ่จากการจำหน่ายอาหารไก่อ ซึ่งบริษัทเป็นผู้ผลิตจำหน่ายเอง และถ้าในปีต่อ ๆ ไปทางโครงการมิได้มีการลงทุนเลี้ยงไก่เพิ่มขึ้นมากกว่าจำนวน 24,000 ตัวแล้ว กำไรส่วนใหญ่ของบริษัทก็จะได้จากการจำหน่ายอาหารไก่อเช่นกัน

ตารางที่ 4.12 เปรียบเทียบกำไร (ขาดทุน) สุทธิ ของบริษัทเอกชน
ระหว่างปี พ.ศ. 2520 - 2521

	2520	2521
รายได้รวม (จากตารางที่ 4.10)	1,172,334.20	3,712,275.75
ต้นทุนรวม	<u>1,048,809.61</u>	<u>3,360,918.01</u>
กำไรเบื้องต้น (จากตารางที่ 4.11)	123,524.59	351,357.74
รายจ่าย (จากตารางที่ 4.10)	<u>191,030.48</u>	<u>388,106.64</u>
กำไร (ขาดทุน) สุทธิ	<u>(67,505.88)</u>	<u>(36,749.90)</u>

จากตารางที่ 4.12 จะเห็นได้ว่า กำไรเบื้องต้นที่บริษัทได้รับน้อยกว่ารายจ่ายรวมทั้ง 2 ปี คือใน พ.ศ. 2520 บริษัทฯ ได้รับผลขาดทุน จำนวน 67,505.88 บาท และใน พ.ศ. 2521 ขาดทุนจำนวน 36,749.90 บาท จึงอาจกล่าวได้ว่าบริษัทฯ ไม่ได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น จากการเข้าร่วมโครงการฯ นี้ ดังที่บริษัทฯ ได้กล่าวไว้ในข้อเสนอว่า บริษัทมิได้หวังผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ประสงค์ที่ช่วยเหลือเกษตรกรให้มีอาชีพในการ

เลี้ยงสัตว์ที่มั่นคง ทั้งนี้ย่อมจะเห็นได้จากการทำงานที่ผ่านมา กล่าวคือ การที่บริษัทยอมรับผลขาดทุนที่เกิดขึ้น และการอุทิศเจ้าหน้าที่ซึ่งนับว่าเป็นทรัพยากรอันมีค่าของบริษัทฯ มาบุกเบิกตลาด ให้คำแนะนำและฝึกสอนให้เกษตรกรสามารถปฏิบัติงานตามหลักการผลิตและการจัดการที่ถูกหลักวิชาการ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม อาจจะมีผู้วิจารณ์ว่า บริษัทฯ ย่อมจะหวังผลในระยะยาวซึ่งในกรณีนี้ ก็น่าจะตระหนักว่า การลงทุนใด ๆ ก็ต้องหวังผลกำไรเป็นธรรมดา หรือในกรณีข้างต้นนี้ หากวิเคราะห์ในแง่ของการเปรียบเทียบรายได้กับต้นทุนโดยตรง (Direct cost) ในการผลิต โดยเฉพาะรายได้จากการจำหน่ายอาหารไก่ ซึ่งเป็นรายการสำคัญนั้น การที่บริษัทฯ สามารถจำหน่ายอาหารไก่เพิ่มขึ้น ต้นทุนของอาหารไก่ที่ผลิตเพิ่มขึ้นจะมีแต่ต้นทุนแปรได้ (Variable cost) เท่านั้น บริษัทฯ ย่อมจะมีกำไรเพิ่มขึ้น ในกรณีเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้าสามารถพิจารณาในแง่ของ Direct cost แล้ว ก็น่าจะเป็นการดีที่อาจจะทำให้บริษัทเอกชนอื่น ๆ ที่อยู่ในฐานะที่จะทำได้เอาเป็นตัวอย่างในการส่งเสริม หรือช่วยเหลือเกษตรกรอื่น ๆ แต่ในที่นี้ผู้วิจัยมิได้วิเคราะห์ในแง่ของ Direct cost ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดเกี่ยวกับข้อมูลต้นทุนการผลิตซึ่งเป็นความลับของบริษัทฯ ตามความเห็นของผู้วิจัยแม้ว่าจะมองในแง่ของ Direct cost บริษัทฯ จะมีกำไรอยู่บ้าง แต่กำไรที่ได้มานี้ ก็อาจจะเป็นจำนวนไม่มากนัก หากพิจารณาถึงการที่บริษัทฯ ได้มีส่วนช่วยในการพัฒนาการเกษตร และทำให้เศรษฐกิจในท้องถิ่นดีขึ้น เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น มีอาชีพที่มั่นคง นับเป็นการช่วยแก้ไขปัญหาค่าพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมชนบททางหนึ่ง ซึ่งทางหน่วยงานการควรจะได้ใช้เป็นแนวทางในการนำเอาเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร